

Nem szabad tönkretenni az elért eredményeket

Szabó Istvánnak, a TOT elnökének nyilatkozata a magyar mezőgazdaság legfontosabb kérdéseiről

A szigorodó szabályozó rendszer, a nehezebbé váló pénzügyi helyzet és fellobbanó politikai viták hatással voltak és vannak a magyar mezőgazdaságra is. Különböző vélemények fogalmazódtak meg, jó néhány közülük kétségségesen vonta a nagyüzemek, a szövetkezetek létjogosultságát. Ugyanakkor decemberben sor kerül a mezőgazdasági szövetkezetek kongresszusára. Hogyan készülnek a szövetkezetek és a TOT a decemberi tanácskozásra, milyen kérdések foglalkoztatják a TOT-ot? — erről nyilatkozott lapunknak Szabó István, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának elnöke. Ezt a nyilatkozatot adjuk közre az alábbiakban.

A TOT és a területi szövetségek elsősorban a decemberi kongresszusra való felkészüléssel foglalkoznak. A három bizottság anyagát elkészítette, most vitatják azt a termelőszövetkezetek területi szövetségei, véleményem szerint a mezőgazdasági reformkor és mások is. En most mégsem arról beszélnek, hanem a jövő évi szabályozóról.

Első

helyen változatlanul a gabonaárak a rendbetételét tartjuk. Mi a konferencián 30 százalékos kértünk, ebből kilencet megkaptunk, tehát ha nem lesz változás a szabályozóról, a gabonaárak még 21 százalékos kértünk. Azért tesszük ezt, mert Magyarország gabonatermelő országa, az ország szántóterületének 60 százaléka termel gabonát, tehát ez az üzemeknek valamennyi csoportját, jót, közepest, gyengét egyaránt érinti. Megélni a földművelésből csak jövedelméből gabonatermelés esetén lehet.

Második

cel a nyugodt takarmány-teremtése, amely az elmúlt két-három esztendőben megromlott Magyarországon. Kevés volt a gazdasági takarmány, a kistermelők és a nagyüzemek is a takarmánygyárakra, az állami takarmányüzemekre voltak utalva, ami megdrágította, bizonytalanná tette a kistermelők és a szegényebb gazdaságok takarmánybiztosítását. Tehát amikor mi húspótlásról beszélünk, most vagy a jövőt illetően, akkor elsősorban azt a gabonát, illetve a takarmánytermelésen keresztül alapozhatjuk meg.

Harmadik

téma a hús. A mai húshiány, ami egy-egy régióban jelentkezett, még ma nem a termeléssel függ össze, hanem a kereskedelem nem tudta felmérni a szokatlan méretű idegenforgalmat és az export hűzött hatását. Amikor ezt mondom, akkor azt is szeretném hozzátenni, mivel csökken a baromfi-, úgyszintén a sertéshústermelés is — bár pontosan még nem tudjuk, hány százalékkal éves viszonylatban — ez figyelmeztető. Ha az érdekeltséget nem javítjuk minden szektorban, (állami gazdaság, termelőszövetkezet, kistermelés), akkor a szó szoros értelmében bekövetkezhet a húshiány. Tartósan visszaesett a termelés, ami az ellátásban zavarokat okozhat, amit azt hiszem politikailag nehéz lesz elviselni, ha egyáltalán elviselhető. Nekem határozott véleményem az, hogy Magyarországnak a másfél milliárd dolláros élelmiszer-exportra szüksége van, nem nélkülözhető az 1,2 milliárd rubeles szocialista export sem. Ha erről lemond a népgazdaság, akkor elsősorban az iparban kivédhetetlen zavarok lesznek. De említhetném a közületi forrásokat, vagy egyéb infrastrukturális szükségletek kielégítését is. Mindezek nem lennének kívánatosak. Ezért én teljes mértékben egyetértek a hús (illetve húskészítmények) áremelésével —

nem volna lehetséges. Kielegítő és elviselhető volt zöldségből és gyümölcsből a bel-földi ellátás, exportra is jutott. Tülszerűségi mutatók szőlőből és borból. Ezek a tények azt mutatják, hogy még nem egy teljesen leépült mezőgazdaságról van szó, és egy elkedvetlenedett parasztsággal, illetve annak hi-telgátott vezetőivel van dolgunk. Sokan vitatják a szövetkezeti formáció létjogosultságát, holott ma a szövetkezet nélkül nincs fejlett élelmiszer-termelés.

A teljesítmények

nagyon komoly erőfeszítések árán jöttek létre. Ebben a kormány is komolyan segített, de az eredmények orozslánrésze az a mezőgazdaság, illetve az ágazatban dolgozók eredményes munkáját dicséri. Ezt nem szabad engedni tönkretenni, mert beláthatatlan károkat okozhat. A magyar nép az elmúlt 15—20 esztendőben hozzászokott az élelmiszerek kínálati piacához. Ha kialakul egy feketepiac, azt sem ez a kormány, sem az ezt követő koalíciós kormány sem tudja elviselni.

Ezek a témák olyan nagy horderejű kérdések, hogy velük behatóan és részletesen kell foglalkozni a kongresszus elkészülése során és magának a kongresszusnak is. Mivel a feszültségeket egy év alatt nem lehet feloldani, a gondok egy része át fog menni a 90-es évre is, tehát a megfiatalított területi érdekképviseleti szervezetek és magának az új országos szervezetnek is lesz tennivalója. Ezekben a témákban segítséget kérve levelet írtam a kormány elnökének is.

SZ. L.

Nem csak bírja, tudja is

A pallagrátai dinnyés

Neheztelésének árnyékával az arcán jött be hozzám a szerkesztőségbe Csobán József dinnyés, miután a Naplóban egy debreceni „kereskedőként” bántó megjegyzést tett a termelőkre. — Tudom én, nem igazán a kereskedők véleménye, ami elhangzott, hogy „szemetek a termelők”, s főleg nem azoké, akiknek évek óta szállított, vagy akik kijárnak hozzám vásárolni, de hát akkor is... Mire való ez? A környékbeli dinnyések közül többen jöttek hozzám Pallagrátára azzal, hogy „Jóska, szólhatnál valamit a nevünkben”. Mert hogy Csobán Józsefnek is van neve a szakmában.

Mivel vitva ki az elismérést? Hosszan lehetne róla beszélni, írni. Aki kimegy a balmazújvárosi Lenin Tsz. pallagrátai földjére, amelyből Csobán József (hajdúhadháztéglási lakos) és fia huszonöt holdat bérelnek, egy szempillantással meggyőződhet róla, hogy itt valóban találkoztunk a hozzáértés a nagy-nagy munkabírással.

***

Ezer meg ezer mázsa terméstől „hancsikos” a föld, amelyre a bérlo, az ideig-óráig gazda azt mondja, hogy sajnos csak esztendőig érezheti magát benne jogos birtokosnak. Más lenne, ha az övé lenne. Az lenne az igazi! Bár így is körülkerítette, védte a dinnyét a kértelen látogatóktól. A tolvajoktól.

— Igaz is: hogy tudja ennyi föld termését két családnak egy szegényen át megöröszélni, alkalmi lak úditóval, kávéval, sörrel terített asztalkájával mellett.

— A rendőrségtől vettem kielejtezett kutyákat, ezek szolgálnak a dinnye körül. El se tudom mondani, milyen éber és okos állatok. Itt a környéken se éjjel, se nap-

pal nem mozoghat úgy ember, hogy észre ne vették, s azonnal ne jeleznék. Ezért etelek télen-nyáron öt-hat kutyát, körülbelül ugyanennyi sertés takarmányköltségéből. Van olyan kutyám, amely általam felbecsülhetetlen értékű. Nemhiába adtam tizezer forintot egyértégre.

Nincs tehát titok. Legfeljebb hozzátartozik az elmondottakhoz, hogy az éres kezdetétől a dinnyés sem enged magának sok időt az alvásnapra, Talán három-négy órát naponta, vagy annyit se.

***

Nem titkolja Csobán József a természetés meglő fontos részleteit sem. Mint mondja, agrárok, egyetemi hallgatók járnak hozzá gyakorlatra, tapasztalatszerzésre. De hát nem is csoda, ha valóban igaz, amire én gondolni se gondoltam eddig, hogy vendéglátóm a dinnye színét, ízét, nagyságát — mi több, héjvastagságát is képes befolyásolni. Szemléletes előadásban részesülök, hogy a cél érdekében mikor és milyen arányban kell adagolni a különböző műtrágyákat — ámbár aligha szemlélyem lesz itt a fortélyok ellesője...

Van azonban, amit feljegyzek, sőt nagyon megjegyzek. Csobán József azt mondja, hogy a Nyugat-Európában kínált dinnyék minőségükben meg sem közelítik a nálunk termelt dinnyét, amely ráadásul hazai nemesítésű.

— Egész Európában az egyik legjobb fajta a Szigetcsépi 51 F, magját exportálja is a magyar állam, úgyhogy én elsőnek ezzel a korai dinnyével jelenek meg a piacon. Ezt követi a dán nemesítésű, Resun nevű fajta, aminek a magjához importált utján jutunk hozzá. A behozott mag 70 százalékát a

Csobán család vásárolja meg (Csobán József több testvére is természetesen, mégpedig jó eredményekkel), ami bizony nem kis kiadás. Az idén egy szem mag egy forintba kerül. S kellett vagy harmincezer.

— Sok pénz. — Sok bizony. Hiszen, ha már a költségeknél vagyunk, csupán a bérleti díj háromszázezer forint. Ennyit fizetünk a területért. És mennyi kiadás ezenkívül is! Adóba, növényvédőszerbe...

— Növényvédőszer?

— Igen, arra. Növényvédelem nélkül nincs termés. Nagyon tévedtek, akik valaha is azt hitték, hogy a dinnyét csak el kell ültetni. Az idén ez egyértelműen bizonyosodott. Az, hogy az elmúlt években a csúcson voltam, nem volt nehéz. Másoknak sem volt az. De most! Jönne csak el velem egy szemlére, meglátná, hogy a legtöbb helyen pusztít a föld, nincs a dinnyének indája. Az idén megmutatkozott, hogy ki érti igazán a természetcsinját-bíját. A növényvédelem? Már hogyne lenne fontos! Az én dinnyém a korábbi hat-hét-szerhez képest hat alkalommal kapott repülőgépes permetezést, amellet szántóföldi is tízszer, de lehet, hogy tízenként. Talán ennek köszönhető, hogy valahány kereskedő csak megjelenik, mindenki megcsodálja az állományt.

— En vagyok az a személy — jelenti ki elbűvölő önértékeléssel Csobán József —, aki az országos átlagot megduplázom, aki a háromszáz mázstát már nemegyszer túlszárnyaltam. Holott száznyolcvannál megáll az országos átlag.

Hát mondja valaki ezek után, hogy Csobánék nem érdemlik meg a dinnyeföldet!

G. I.

Jegyzet

Új doktrína születőben?

A pesszimisták, és azok, akik tapasztalattal tudják, hogyan lehet féltelmeztetéssel (kétes) politikai és erkölcsi tökélyt kovacsolni, mind többször hívják fel a figyelmet arra a gazdasági köldökzsinórra, ami Magyarország és a Szovjetunió között feszül. Nem szabad elfelejteni — érvelnek —, hogy a gazdaság működtetéséhez szükséges energia jelentős részét a szomszédos ország szállítja hazánkba, és hogy ennek a köldökzsinórnak az átvágása teljes gazdasági és politikai összeomláshoz vezet. A konklúzió nyilván az, hogy ne nagyon szaggassuk az instrángot, csak addig merészkedjünk a reformokkal, amíg a Szovjetunió engedi.

Igazuk van-e a szkeptikusoknak, a rosszmájúknak? Kétségtelen, hogy az utóbbi időben aggasztó jelek mutatkoznak. Már a tavalyi papírmizéria bebizonyította: ha az érdekei úgy kívánják, a Szovjetunió kész azonnal semmissek tekinteni egy megállapodást. Idén először az uráli gázvezeték robbanás, majd a bányász- és vasutassztrájkok, az olajfinomítóknak bekövetkezett robbanások okoztak fejtájtást a szovjet exportőröknek és azoknak a magyar gazdasági szakembereknek, akik egyre nagyobb — és eleddig nem sok reményű — erőfeszítéseket tesznek a rubelbeáramlású fizetési mérlegünk 800 millió

aktívumának a csökkentésére. Csoda-e, hogy a szovjet exportszállítások fennakadásairól hallva, olvasva, a Szovjetunió szerepét a legújabbkori magyar történelemben jól ismerő átlagmagyar figyelem is kezd áttérni a levitézett Breznev-doktrína alkalmatlan alkalmazására a lehetőségeiről egy ki tudja milyen nevű gazdasági beavatkozó esetleges veszélyeire.

Van-e realitása egy ilyen jellegű beavatkozásnak a magyar belügyekben? Amikor Gorbacsov kiengedte a szellemet a pallagból, megéhezt, maga sem gondolta, hogy ez a lépés ilyen következményekkel jár majd. A hosszú évtizedeken át elfojtott indulatok felszínre engedésével valószínűleg jelentősen megkönnyítette a dolgot azoknak a funkcionáriusoknak a szovjet pártapparátusban, akik a pozíciójukat, a hatalmukat félítik a gorbacsovi átalakítástól. Ezek most minden bizonnyal arra használják fel a tüntetéseket, sztrájkokat, a hetvenéves zsákutca végét jelző társadalmi, gazdasági csődöt, hogy meghátrálásra kényszerítsék a főtiktárt. Legfőbb eszközü a demagógia. (Breznyev idején még volt hús a boltokban — mondják, ám azt nem teszik hozzá, hogy elsősorban neki köszönhető, hogy most nincs.) S ha ne adj isten sikerül elérni a céljukat, akkor annak is megvan az elvi lehetősége, hogy — alkalmasint

gazdasági kényszerítő eszközökkel — a helyükre terelik a nyájtól elkóborolt bárányokat.

De csak az elvi lehetősége. Egy erős szorítással azon a bizonyos köldökzsinóron tényleg kellemtelen helyzetbe hozhatnák Magyarországot, viszont ami a várt eredményt illeti, azt hiszem, családás érné őket. A korábbi politikai és gazdasági struktúrában fejlődéskeptelenné vált magyar gazdaságból előbb-utóbb egy fél csirkét, vagy egy csülköt sem volnának képesek kisajtolni. (Magyarország jelentős élelmiszerkészítmék- és alapanyag-szállítója a Szovjetunió.) S mivel hatalmi szóval a szovjet gazdaságot sem lehet feltámasztani, a jogos népharag valószínűleg menthetetlenül először a visszarendezés híveit. (Népfelkelés — ez a szó ismerősen cseng a magyar füleknek. A szellemet ma már legfeljebb géppisztollyal lehetne visszakényszeríteni a pallagba. Esetleg.) Mindezt persze azt a kérdést is felveti, hogy az események nem léptek-e túl a gorbacsovi elképzeléseken, de ennek a megítélésére egy másik tanulmány feladata.

Egy újabb „konszolidációs” időszak rémképe helyett azonban foglalkozunk a reális lehetőségekkel.

Az tény, hogy a két országnak — csakúgy, mint a KGST-országok mind egyikének — szüksége van egymásra, érdeke

gazdasági élet fellendítése. Az is igaz, hogy a KGST-ről manapság már csak azt mondhatjuk el, hogy Kölcson és hogy Tanács. (Ámbár az előbbi kitétel is megkérdőjelezhető, hiszen lehet-e kölcsonos gazdasági segítségről beszélni akkor, amikor a termelőktől 45 forintért vásárolt csirkét feldolgozva 29 forintért veszi át tőlünk a Szovjetunió, s közben úgy kell könyörögni az éves államközi szerződésben meghatározott mennyiségű viszontáruért!) Az első és a legfontosabb feladat tehát korszerű és valós gazdasági érdekeken alapuló kereskedelmi kapcsolatok kialakítása. Ide tartozik az elszámolási rendszer egyszerűsítése, a kontingensrendszer fokozatos felszámolása, a bürokrácia visszaszorítása is.

Mindez természetesen elképzelhetetlen az egyes országok gazdasági struktúrájának átalakítása, gyökeres megváltoztatása nélkül. Magyarországnak megtegye az első lépéseket. Nem mondhatjuk azt, hogy ebben nem voltak segítségére a Szovjetunióban végbemű változások, viszont az is biztos, hogy a jövőben a függőség értelmezése egész más színezetet kell hogy kapjon. Legyen végre valóban kölcsonos és akkor nem süllyedünk el a fejlődés-és életképtelen országok mocsarában.

Sinka Zoltán

ELLENVÉLEMÉNYVITA

A nyári egyetemről – közelről

Az a megdöbbenés és felháborodás készlet írásra, amit az augusztus 18-i Naplóban Diakstrájk – alku nélkül című cikk olvasása váltott ki belőlem. A cikk szerzője, Kiss Tamás tanár és író iránti tiszteletet keszlet arra, hogy a cikkében a nyári egyetemen dolgozó „társalkodó diákok” „sztrájkját” elmarasztaló bűnével áradó jelzőkkel szemben tartózkodjak hasonló használatától, és igyekezzek tapasztalataim alapján a tényekre szorítkozni.

Jómagam 1971 óta vagyok – néhány év kivételével – Kiss Tamás által „bankoszágnak” minősített munkaviszonyban a nyári egyetemmel különböző minőségben: társalkodó diákként, szervezőtársként és tanárként. Saját, 1971-ig visszanyúló emlékezetem és Némedi Lajos: Emlékek, adatok és gondolatok, A debreceni nyári egyetem hatvan esztendőjéről című 1988-ban megjelent kötet alapján Kiss Tamás már évtizedek óta nem volt semmilyen aktív munkakapcsolatban a nyári egyetemmel, így a nyári egyetem iránti figyelme, melyre hivatkozással cikkét undítja, kellően távoli ahhoz, hogy véleménye a „társalkodó” diákok „sztrájkjáról” és egyáltalán a nyári egyetem működésének és működtetésének mikéntjéről kellően „elvi” alapozású legyen. Cikke mellékesen azt is tükrözi, hogy kapcsolata az egyetemi diáksággal oly laza, hogy véleményalkotása előfeltételekre alapul, és ezzel akarva-akaratlanul azok táborát gyarapítja, akik hajlanak az egyetemi diákság sommas megítélésére. Egyben az is kitűnik a kérdéses cikkből, hogy a szerző figyelme is szelektív, mert – úgy tűnik – csak a sztrájkról szóló első híradást (Napló, augusztus 9.) vette tekintetbe, és teljesen figyelmen kívül hagyta a második közlést (Napló, augusztus 10.), amelyben a diákok véleménye és érvei is nyilvánosságot kaptak.

Nezzük a tényeket:

1. A „társalkodó diák” megnevezés nagyon félrevezető. A korábbi években 8-9, az idén csak 7 szervező-segítő egyetemi hallgató körülből 400, több mint 20 országból érkezett külföldi ügyes-bajos dolgaiban inzultásként elvben a nap 24 órája közül bármelyikben. Feladatunk – ellentétben Kiss Tamás elképzelésével – nem a kedélyes csevegés, szórakoztatás, hanem kemény és esetenként rendkívül felelősségteljes munka. Így például útvel- és vízumkezelés, elszállásolás, kulturális programokban való közreműködés, tolmácsolás és néha a legképtelenebb helyzetekben való inzultásként.

2. Ezért az egy hónapos munkáért, legalábbis az elmúlt két évtizedben mindig is fizettek bért, és nem is várta el soha senki az ingyemes munkát. Igaz ugyan, hogy a tanárszakosknál pedagógiai gyakorlatként jóváírják a nyári egyetemi ténykedést, azonban az általános pedagógiai gyakorlatnál ez összehasonlíthatatlanul megterhelőbb és hosszabb elfoglaltság.

3. Ebben az évben is mind a nyári egyetem vezetése, mind pedig a hallgatók számára magától értetődő volt, hogy a munkát fizetésért végzik. A szervezésben ott történt hiba, hogy a nyári egyetem titkára két vagy három hallgatót előzetesen azt közölte, hogy fizetésük 8000 forint lesz, mert mint a diákok idézték: „ezért a pénzért mindenkitől követelni lehet”. Nyilvánvalóan az a bérösszeg vált ismeretessé a többi „társalkodó” között is, és mindenki eb-

ben a tudatban végezte munkáját. Csak a harmadik héten – a diákok elmondása szerint – véletlenül derült ki, hogy díjazásuk 30 000 forint, ami rövidesen 40 000 forintra módosult, amelyen a hét főnek, úgy mond, érdemeik szerint osztokdni kellene. A bérezéssel összefüggő problémák azonban – mint arról a Napló augusztus 10-i cikke is beszámolt – önmagukban nem vezettek volna a diákok akciójához. Az akció hátterében az állt, hogy a szervezőtársként olyan hangnemben, olyan stílusban beszélt, bánt a hallgatókkal, hogy a viszony közöttük elmergésedett.

Mindezek alapján joggal utasíthatom vissza Kiss Tamás enyhén szólva elhamarkodott minősítését: „Ravasz és sunyi eljárás ez, amely csodálatos fenyegeti meg tulajdon intézményét.” A cikk más, számomra nem érthető, ködös fejtetéssel, például a „bankoszági világ” és a „vulgármaterialista dogmák” kapcsolatba hozásával nem foglalkozom.

Ezzel szemben szeretném megragadni az alkalmat, hogy a nyári egyetemmel kapcsolatban néhány általánosabb észrevételt tegyek. Teszem ezt azért, mert ennek az intézménynek nemcsak városunk és régióink szemszögéből, de nemzeti érdekeink, kultúránk szempontjából is nagy jelentőséget tulajdonítok. Részben a rövidebb kedvéért, részben pedig, mert dr. Alföldi Andrásnak, aki 1960. és 1973. között a nyári egyetem titkára volt, alapos elemzést tett közzé az Egyetemi Élet 1988. szeptember 14-i számában, csupán a legfontosabbnak ítélt kérdéseket érintem.

1989-ig a nyári egyetem hivatalos gazdája a TIT Hajdú-Bihar megyei szervezete volt, míg a KLTE a maga személyi-szellemi kapacitásait és fizikai feltételeit mintegy átengedte, bérbe adta. A látszat tehát csalt, amikor az emberek legtöbbször a nyári egyetemet mindenestül a Kossuth-egyetemhez kötötte. Ebben az értelemben tehát a diákok akciója sem saját intézményüket fenyegette. Úgy tűnik, a KLTE 1990-től átveszi, pontosabban visszaveszi, saját egykori neves és a maga nemében Magyarországon páratlan intézményét. Ez valószínűleg tiszta helyzetet teremt első sorban adminisztratív és pénzügyi tekintetben. Bár a nyári egyetem nonprofit intézmény, mégis általában haszonnal zár, amelyből a végrehajtó-megvalósító, áldozatokat vállaló egyetem eddig nem részesedett, míg a TIT-nél ez jó hozzájárulás volt a rendszeres 13. havi fizetéshez. Oktatási intézményekben ilyenről még nem hallottam.

Az a tény, hogy az anyagiak fölött elsősorban a TIT rendelkezett eddig, a nyári egyetem tényleges szervezőjének csekély teret hagyott a döntéshozatalra. Így történhetett az, hogy a szervezőtársként beígért 8000 forintot a hallgatóknak, majd a felsőbbbség közölte, hogy csak összesen 40 000 forint áll rendelkezésre ilyen célra, akkor, amikor egyes jószerével csupán nominális funkciókért a hallgatók béreinek sokszorosát fizetik ki. Az is szimpomatikus, hogy az utóbbi jó néhány évben a nyári egyetemnek nem sikerült egyetemi oktatókat megnyernie a szervezőtársként posztra, mert az sem kellő szakmai, sem anyagi megbecsüléssel nem jár, viszont feltételezi az egyetem belső életének ismeretét, nemzetközi jártasságot, jó menedzserjellegű készségeket, de az egyetem iránti hosszú távú elkötelezettséget is. Ha a fizetések inkább a címekezh-

és rangokhoz igazodnak, viszont tényleges rendszeranalízist nem végeznek a nyári egyetem működésének egészéről és a működtetéshez szükséges feladatokról és a fizetések és tiszteletdíjak nem szükségképpen az elvégzett, illetve elvégzendő munka mennyisége és minősége szerint alakulnak, nem is várható, hogy a legalkalmasabb személy kerül erre az emberpróbáló posztra.

Az az utóbbi években egyre erősödő törekvés, hogy a nyári egyetem profittal zárjon, a program elszegényítéséhez vezetett. Igaz ugyan, hogy a nyelvi órák száma napi négyről ötre emelkedett, ez nem ellensúlyozza, hogy már nincs ismerkedési est, nincs rektori fogadás, nincs a már említett búcsúest, nincsenek szervezett klubestek és kevesebb filmet mutatnak be. Bár az idén szerepelt 32 előadás a programban, hiányoznak azok az idegen nyelvű (főleg angol) fórumjellegű vitaalkalmak, tájékoztatók, amelyeket korábban neves szakértők vezettek, és a mai Magyarországot bemutatása volt a céljuk. Kevesebb a fakultatív program, kevesebb kirándulás. Igénytelen a programfüzet külső megjelenése. Gondoljuk meg, mi éri meg jobban: néhány ezer forint spórolás vagy az egyetem színes fotójával ellátott igényes brosúra, amely a világ sok-sok tájára eljut, és amelyikben megbízható információk vannak. Erre már a nyári egyetem háború előtti, „hősi” korszakában is odafigyeltek.

Feszítő problémája a nyári egyetemnek, hogy rendkívül heterogén a külföldi hallgatók összetétele nemcsak nemzetiségi szempontból, hanem a sokkal fontosabb motiváció szemszögéből is. Vannak ösztöndíjjal érkezők (kb. 60 százalék), akikért a nemzetközi egyezmények keretében az Oktatási Minisztérium és más szervezetek fizetnek és vannak önköltségesek, akik számottevően magasabb árat fizetnek, és valutát hoznak az országnak (kb. 40 százalék). Mivel az érdeklődés nagyon gyakran nem szakmai jellegű, érthető, hogy az ösztöndíjas kategóriában (bár az önköltségesben is) sok olyan van, aki így ingyen (vagy olcsón) jut nyári nyaraláshoz. Őket sem zárhatja ki a nyári egyetem, sőt szükség van rájuk is, viszont nem ők azok, akik a legszorgalmasabban látogatják a nyelvórákat. Az

egyéb hasznos programokat azonban annál szívesebben, és azokra emlékezve alkotnak képet az egyetemről és Magyarországról.

Mint ahogy az ebben az évben tapasztalt problémákról a résztvevők által összeállított és a nyári egyetem igazgatójához eljuttatott dokumentum is megállapítja, a nyelvi órákon túli programok korlátozott és nem eléggé érdekesek voltak miatt még azok a problémák is, amelyeken könnyen túllétek magukat a résztvevők (például a telefonhelyzet, az étkezés és szállás egyes gondjai), sokkal felgyújtottabban érződnek.

Itt jegyezném meg, hogy megtevesztő a résztvevők nagy száma: pusztán a létszámot nem lehet sikerként elkönyvelni. A nagy érdeklődés Magyarországnak szól, és nem mindegy, hogy milyen benyomásokkal távoznak a külföldiek. A nyári egyetem munkája szempontjából az a siker, ha az elmények alapján sok a többi évben át visszatérő, akik aztán elfogadhatóan elsajátítják a magyar nyelvet, és így kultúránk követévé válnak hazájukban. A csak egyszerűt járt külfölditől ez kevésbé várható.

Úgy tűnik, hogy az idén nyáron a már korábban is a felszín alatt meghűződő, csak közelről érzékelhető gondok a „társalkodó” diákok akciójával a felszínre is bukkantak, és nyilvánosságot kaptak. Ez arra kell hogy készítse az egyetemet: elemezze a nyári egyetem működését, feltételeit, pontos elszámolást kérjen idei bevételeiről és kiadásairól, és hozza meg a jövőbeli hatékonyabb működés biztosításához szükséges döntéseket.

Dr. Gellén József

Mit akar a Zöldek Magyarországi Pártja?

Jellegét tekintve, teljes értékű politikai párt a Zöldek Magyarországi Pártja, amely elsősorban a környezet védelme érdekében tevékenykedik.

Értékesek, szabadok, egyszersmind egészségesek szeretnénk lenni. Ezt a lehetőséget jól felfogott érdeklünkben adjuk meg környezetünknek is.

Pártunk felhívása

Az ember az élővilág tagja, ezért létét legmagasabb szinten biológiai törvények determinálják. A „zöldek” más politikai párt aktív tagjai nem lehetnek, a magasabb szintű központi, illetve az országos irányító testületet a párt tagjai demokratikusan választják.

Minden embernek joga van a lehető legjobb minőségű élethez, ha ezzel embertársai lehetőségeit nem korlátozza. Az értékrendek megismerésének mértéke határozhatja meg az egyének tevékenységének tartalmát... Az ember és környezetének kölcsönhatásait csak tudatosan lehet szervezni. A természeti értékek biztosítják az emberi létet. Ennek a politikának legfőbb hatalma a természet, az élő és élettelen világ komplex viszonya. Ö korrigál, sokszor nemetszésünk ellenére is. Céltudatos megismerése nemcsak jogunk, hanem kötelességünk is, hogy a legtöbbet tehessük életünk fenntartása, utódaink életlehetőségeinek javítása érdekében.

A Zöldek Magyarországi Pártjának tagsági feltételeit, a felépítés és működés rendjét, a pártprogramot a megalkulást követően kollektívan határozzuk meg. Politikai pártként, szervezeten, egyenlő esélyekkel lépünk fel, elsősorban a környezet komplex, perspektívikus védelméért és fejlesztésért. Részt kívánunk a politikai hatalomból. Értékeljük történelmünket, különböző képességeink kialakításával szabályozni kívánjuk a jelent, véleményünk adunk a jövőre vonatkozó tervekről, saját elképzeléseinkkel alkotunk tervek és politikai eszközökkel is harcot kívánunk folytatni a jövőt terhelő tényezők csökkentéséért. Társadalmi szinten is aktívak,

Az életér és az élet minőségének elfogadható javítására csak összehangoltan, az érdekek pontos meghatározásával készíthetünk minden részletében végrehajtható programot. A környezetvédelem is csak politikai hatalom birtokában képes a társadalmi szintű szabályozásra.

A legutóbbi időszak eseményeinek vetületében – több évtizedet késve – hirdetjük meg a politikai párttal szerveződés lehetőségét. Ideológiai alapunk az ismert biológiai törvények rendszere, ezért lényegében abszolútunk tekinthető. A párt nevével külön hangsúlyozzuk, hogy ideológiánk talán minden eddiginél nemzetközibb. Tiszta lappal, magasabb taglétszámmal indulva képzeljük el társadalmunk átfogó képviselőit.

Várjuk olyan aktív környezetvédők jelentkezését, akik már a szervezésben is részt tudnak venni. Kérjük minden olyan személy jelentkezését is, aki alapító tagként együttműködne a szervezeti szabályzat és az induló program kidolgozásában. Már most örmérel fogadjuk magánemberek és más érdekcsoportok véleményét, társadalmi, politikai és gazdasági szervek segítségére számítunk, hiszen amit vállalunk, azzal közvetve vagy közvetlenül segíteni kívánjuk az emberi létfeltételek javítására irányuló munkájukat.

Levelicímünk: Zöldek Magyarországi Pártja szervezőbizottság, Debrecen 10., Pf. 75.

Dr. Bondár Elek környezetvédelmi szakmérnök, középiskolai tanár

Füstölgés és funkciózavar

Tiltakozunk Fülöp János felhívása ellen!

Figyelemmel kísérem a Füstölgés címen közzétett kommentárt és annak Kérés a bejelentékhöz című, 1989. augusztus 13-án megjelent „felhívását” is. Engedje meg, hogy mint a közalkalmazott dolgozók szakszervezetének Hajdú-Bihar megyei titkára, Fülöp János elvont vezető testületétől a meghatalmazást sem kapott, Fülöp elvtárs reagálása véleményem szerint a szakszervezetek körében általános, de meg ma is tapasztalható funkciózavarra vezethető vissza, amely gyakorlat nem tette egyértelművé a szakszerve-

zetek szerepét, mindent magára vállalt, de az érdekvédelmet nem tudta hatékonyan ellátni. En személy szerint mélyesen elítélem a névtelen bejelentések minden formáját, s azt vallom, hogy aki valóban a „közérköltöt sértő” jelenségek ellen lép fel, nevezze meg magát, ne burkolózzék névtelenségbe. Azt, hogy ma bárki meg lehet bántani, sérteni minden következmény nélkül, etilag legálább annyira romboló hatásúnak tartom, mint az alapjelenséget.

Szeretném önéket tájékoztatni, hogy Fülöp János elvtársnak is eljuttattam nehézményezésemet arról a módról, ahogy ő a szakszervezeti tagság (a pártapparátus szakszervezeti tagsága) érdekvédelmet értelem.

Dr. Gergely Mária Közalkalmazottak Szakszervezete megyei titkára

A Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom elvi nyilatkozata

A Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom (SZIM) létezésének célja, hogy szociális érzékkel rendelkező, demokratikusan gondolkodó fiatalokat neveljen, és tevékenységüket összefogja. A SZIM elhatározza magát az elmúlt 42 év politikai berendezkedésétől. A bolsevik típusú diktatórikus szocializmus társadalmi modellje hazánkban megbukott, az egyeduralgó kommunista párt ellenőrzetlen vezetése alatt országunk súlyos gazdasági, szociális és erkölcsi válságba sodródott. A diktatúra tudatosan törekedett a szabad, a másként gondolkodás intézményes atomizálására, a társadalmi atomizálására, a törekedően mindenféle autonóm ifjúsági ifjúsági közösség volt az 1890-es évek ifjúság- és tanoncmozgalmaiból kinőtt Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom. A Szociáldemokrata Párt 1948-as erőszakos felszámolása azonban a SZIM sorsát is megpecsételte. A független ifjúsági szer-

vezetek megszüntetése, az igazi érdekképviselet hiánya a magyar társadalom fiatal korosztályát kilátástalan helyzetbe hozta. A valóban független ifjúsági szervezetek, köztük a SZIM újjászerveződése megteremtí az egyenlőségét, hogy az ifjúság saját jövőjének alakító részese lehessen.

Tagjaink közé várunk mindenkit, aki a szociáldemokrácia alapértékait: a szabadság, a társadalmi igazságosság, a humanizmus, a tolerancia és a szolidaritás elveit magáévá teszi. Mit jelentenek ezek az elvek a mi számunkra? Az emberi szabadság az ember védelmét jelenti a szükség-től, a félelemtől, a tudatlanságtól, a gyámoktól, valamint a fizikai, szellemi és erkölcsi kizsákmányolástól. A társadalmi igazságosság biztosítja a jogok egyenlőségét és az átfogó esélyegyenlőséget az egyéni érvényesüléshez. A tolerancia elve a gondolkodás pluralizmusát, a másként gondolkodók tiszteltetését tartásáért jelenti. A hassák el.

mindig szolidárisak a hátrányos helyzetűekkel, a perifériára sodródottakkal, a kisebbségekkel, mindazokkal, akik a szabadságból csupán az elnyomás szabadságát, az egyenlőségéből pedig csak a szegénység egyenlőségét tapasztalják.

Elítélünk minden diktatórárt, minden olyan törekvést, amely egyetlen réteg vagy csoport kizárólagos hatalmi törekvéseit szolgálja. Minden társadalmi konfliktusban a békés megoldás hívei vagyunk. Nem vagyunk marxista-leninista mozgalom. Egyetlen ideológia kizárólagosságát sem fogadjuk el, ugyanakkor a keresztény erkölcsiség évezredek értékeit elismerjük. Szeretnénk visszaadni az olyan fogalmaknak igazi jelentését, mint: barátság, szeretet, olyan kultúrmozgalom is kívánunk lenni, amely hozzájárul ahhoz, hogy a szociáldemokrata értékek a fiatalok számára értékek a fiatalok saját közösségeikben sajátít-

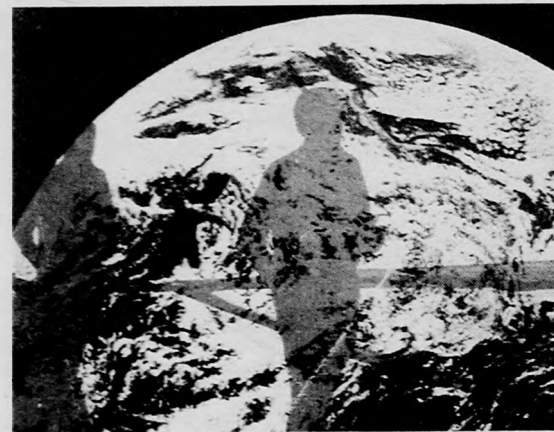
A SZIM a Szociáldemokrata Párt programját elfogadja, ugyanakkor működésében megtartja autonómiáját. Az ifjúsági réteget érintő kérdésekben a SZIM önálló programot is készít. Nagy hangsúlyt helyezünk a nyugati, valamint a szervező kelet-európai szociáldemokrata indítatású ifjúsági szervezetekkel való kapcsolatok kiépítésére.

A SZIM elveti a bürokratikus szervezési formát. Alulról szervező, szabadon működő, egymással mellrendelt kapcsolatban álló csoportok tevékenységére kíván támaszkodni.

Legyen a SZIM ismét azoknak a magyar fiataloknak az otthona, akik hozzá akarnak járulni egy új, emberközpontú, demokratikus, jóléti Magyarország felépítéséhez!

Debrecen, 1989. augusztus 22.

A SZIM küldöttjeinek országos találkozója

Ne félj
 Nagy tintahal-csönd
 Kék idő
 Ki választott meg áldozatnak
 Ne félj
 Haláloddhoz szabad vagy

JELENSÉGEK ... —félelem

**KÉP: KATONA BÁLINT
 VERS: BÉNYEI JÓZSEF**

Üveggolyó
 Reszket kinyújtott tenyerem
 -A félelem már ott tanyázik
 Zokognék s játszom gyermeket
 Üveggolyókat pörgetek
 S álmok törött bűgöcsigáit

Bábuk
 Játszunk
 Az isten labdázik velem
 Elejt fölemel s elhullat megint
 S ha felpislog is percig a remény
 Félelmem föllegekbe rejtem én
 Az űrben milliárd bábu ring kering

AZ Ú MEGYEI

A Hajdú-Bihar
 gyalta és vitatta
 tatási intézménye
 beszámolót a me
 sportosztálya állit
 az elkészített any
 tem és a Debrec
 1989-90-es tanév
 oktatásügyének h
 szített, szakmai
 megfogalmazott

Tárgyi, pé

Az óvodai háló
 zunk alappillé
 kinthető, hisze
 zó szerepe van
 nak gyermekek
 lo előkészítés
 a VI. ötéves t
 kában a tanács
 saikat mozgósít
 nagy ütemben
 hálózatot. Lép
 tartani a növekv
 létszámmal és
 megteremteni a
 tőséget, hogy
 gere minden ó
 gyermek óvod
 felvételi arány
 érte a 97,7 sz
 zel párhuzamos
 a zsúfoltság. A
 ra jutó gyerekl
 (az országos
 Mindezen ked
 ak ellenére egy
 ben, lakótelepe
 dig zsúfoltságg
 ni. A VII. ötéves
 ra a helyi taná
 dai hely megép
 ki célul. Elkez
 három új óvoda
 bővítettek. Tov
 téssel azonban
 lehet a tanács
 kereteinek radik
 le és az építők
 árak növekedése
 gyereklétszám
 nek „jóváltáb
 összevetve az ó
 feltételei meg
 gadhatóak.

Az általános
 remfejlesztés
 terv időszakab
 feladat, de a t
 kat nem sikerü
 VII. ötéves t
 terem építését
 dú-Biharban. E
 lősítésára a me
 144 millió for
 tást biztosított
 terem.) A hátrá
 tú iskolák tan
 tésére a Művel
 térium pályázat
 Hajdú-Bihar ez
 millió forintot
 tanterem építé
 tővé. Az év e
 január 1.) 97
 mel gazdagod
 és még tovább
 a tervidőszakb
 mény: a váltás
 ben 1,30, jele
 még mindig ro
 szágos átlagnál
 kenőben van a
 kolák zsúfoltsá
 A gondok a
 terv időszakab
 ban a közép
 lentkeznek —
 hullám követ

Bérszínvo

Az egyes int
 kódesi feltétele
 séges minimál
 delkezésre állt
 jegyezni, hogy
 ról évre roml
 mértékű költse
 kedés még az i
 tud lépést tart
 energiaárak,
 költségek. Már
 tás is gondot
 szélve arról, h
 közök beszerz
 alig futja. Ped
 oktatástechnik
 elengedhetlen
 tatáskultúrána
 ként nem csup
 országos prob
 hogy maga
 mindez az okt
 lának tovább
 Az sem jó, h
 lönbségek van
 iskolák techn
 közellátásában
 A megye
 neuragikus g
 évtizede a pe

Az új tanév küszöbén

MEGYEI OKTATÁSI KÖRKÉP

A Hajdú-Bihar Megyei Tanács a közelmúltban tárgyalta és vitatta meg a megye alsó- és középtokú oktatási intézményeinek helyzetéről készült jelentést. A beszámoló a megyei tanács művelődési, ifjúsági és sportosztálya állította össze. Szakértői véleményt adott az elkészített anyagról a Kossuth Lajos Tudományegyetem és a Debreceni Tanítóképző Főiskola. Most az 1989-90-es tanév küszöbén, amikor áttekintjük megyénk oktatásügyének helyzetét, a gondosan és precízen elkészített, szakmai szempontból realisan és mértéktartóan megfogalmazott jelentésre támaszkodunk elsősorban.

Tárgyi, pénzügyi feltételek

Az óvodai hálózat oktatásügyünk alappilléreinek tekinthető, hiszen meghatározó szerepe van az óvodákban a gyermekek iskolára való előkészítésében. Az V. és a VI. évfolyamok időszakában a tanácsok erőforrásait mozgósítva gyors és nagy utemben fejlesztették a hálózatot. Lépeket igyekeztek tartani a növekvő gyermeklétszámmal és próbáltak megteremteni annak a lehetőségét, hogy az évtized végére minden óvodás korú gyermek óvodás lehessen. A felvételi arány ma már elérte a 97,7 százalékot, és ezzel parhuzamosan csökkent a zsúfoltság. Az egy csoportra jutó gyereklétszám 25,6 (az országos átlag 24,3). Mindezen kedvező tendenciák ellenére egyes kerületekben, lakótelepeken még mindig zsúfoltság van. A VII. évfolyam tervidőszakára a helyi tanácsok 1363 óvodai hely megépítését tűzték ki célul. Elkészült 625, épült három új óvoda, hetet pedig bővítettek. További fejlesztéssel azonban számolni nem lehet a tanácsok pénzügyi kereteinek radikális elvételére és az építési anyagárak növekedése miatt. A gyereklétszám csökkenésének „jóvoltából” minden összevetve az óvodai hálózat feltételei megyénkben elfogadhatóak.

Az általános iskolai tanterefejlesztés a VI. évfolyam időszakában volt fontos feladat, de a tervezett célokat nem sikerült elérni. A VII. évfolyam tervidőszakában 232 tanterem építését terveztek Hajdú-Biharban. Ennek megvalósítására a megyei tanács 144 millió forint célmögátást biztosított. (158 új tanterem.) A hátrányos helyzetű iskolák tanteremfejlesztésére a Művelődési Minisztérium pályázatot írt ki Hajdú-Bihar ez alapján 75 millió forintot szerzett, ez 75 tanterem építését teszi lehetővé. Az év elejéig (1989. január 1.) 97 új tanteremmel gazdagodott a hálózat, és még további 112 épült meg a tervidőszakban. Az eredmény: a váltási arány 1985-ben 1,30, jelenleg 1,19 — még mindig rosszabb az országos átlagnál (1,09). Csökkenében van az általános iskolák zsúfoltsága is.

A gondok a VII. évfolyam időszakában, napjainkban a középiskolákban jelentkeznek — a demográfiai hullám következményeként.

Bérszínvonal az országos átlag alatt

Az egyes intézmények működési feltételeihez a szükséges minimális pénz rendelkezésre állt. De meg kell jegyezni, hogy a helyzet évről-évre romlik. A szerény mértékű költségvetési emelkedés még az inflációval sem tud lépést tartani. Nöttek az energiák, a felújítási költségek. Már a karbantartás is gondot okoz! Nem beszélve arról, hogy a taneszközök beszerzésére így alig-alig futja. Pedig a korszerű oktatástechnika (video stb.) elengedhetetlen eleme az oktatáskultúrának. Ez egyébként nem csupán megyei, de országos probléma is. Félő, hogy maga után vonja mindez az oktatás színvonalának további süllyedését. Az sem jó, hogy óriási különbségek vannak az egyes iskolák technikai és taneszközellátásában.

A megye oktatásügyének neurálgikus göca immár két évtizede a pedagógusok bé-

A diákok beiskolázása elsősorban Debrecenben jelent nehezen megoldható feladatot. Ezért a rendelkezésre álló pénzt a megyeszékhely középiskolai hálózatának fejlesztésére összpontosították. A tervidőszak első három évében 52 új tanterem épült, továbbá általános iskolákban és óvodákban szükségmegoldásként 13 tantermet adtak át a középfokú oktatási intézmények számára. Szomorú tény, de nincs esély arra, hogy a tervezett 116 új tanterem megépüljön! Ugyanis a tanácsi beruházási összegek 32,4 százalékát elvonták! Némileg enyhít a helyzeten az, hogy a különböző vállalatok jelenlétének köszönhetően a más természetű segítséget nyújtottak. Segített az MSZMP is. Az MSZMP Hajdú-Bihar Megyei Bizottsága döntése alapján a megyei pártoktatási igazgatóság épülete a közoktatás céljait szolgálja immár. Szükségszerű volna a kollégiumi hálózat bővítése. Tervezték 580 új kollégiumi hely kialakítását, de az anyagárvaltozások, az áfa, valamint a központi elvonások lehetetlenné teszik a terv maradéktalan megvalósítását. Nem épül meg az új 400 személyes kollégium Debrecenben és a hajdúvárosi 40, az újfalui 80 személyes kollégium sem. Derecskén építenek jelenleg egy 80 személyes diákotthont. Enyhít valamit a debreceni gondokon ugyanakkor, hogy az MSZMP Pártoktatási Igazgatóság volt épületében száz kollégiumi hely igénybevétele válik lehetővé. Szó van a debreceni KISZ-tábor teljesítéséről is — kényszermegoldásként.

Összegezve: az óvodai és általános iskolai oktatás most némileg fellelegezhet, csökken a zsúfoltság, a gyerekek nyugodtabb körülmények között tanulhatnak. Ugyanakkor a középiskolákban a helyzete rohamosan romlik. A tanulók növekvő száma miatt új osztályokat kellett indítani, de nincs elég tanterem. Magasak az osztálylétszámok. Vannak gimnáziumok, szakközépiskolák, amelyek szükségtantermekben, hihetetlenül kedvezőtlen körülmények között működnek. Változatlanul nem lehet kollégiumban elhelyezni a diákok nagy részét, nőni fog a bejárók, az albertiben lakók száma. És ez még évekig így lesz...

A megyei tanács az elmúlt évek során több kísérletet tett, hogy a helyzetet javítsa. Így például ebben az évben a Hajdú-Bihar Megyei és Debreceni Városi Tanács negyvenmillió forint előleget biztosított a pedagógusok túlóráinak létszámításához. (Egyébként központi keretből kellett volna megtörténnie!) A megye egy ellentmondásos központi intézkedést igyekezett korrigálni, jelenleg áldozatot vállalva. A kitérletek végül nem vezettek eredményre, a korábbi bértrendezések alkalmával kért egyszeri bérprefereciát a megye nem kapta meg. Szomorú, de tény, hogy a bérszínvonal tekintetében Hajdú-Bihar 15-16. a megyei rangsorban, a beosztott pedagógusok átlagbére (1987-ben) 530 forinttal volt alacsonyabb az országos átlagnál. A szeptemberi fizetésemelés az arányokon

aligha változtat. 1989 áprilisában a közoktatásban dolgozó pedagógusok átlagbére a megyében a következő volt: óvodák 6397, általános iskolák 8033, középiskolák 9442 forint. Ez annyiban változik, hogy 16,8 százalékkal emelkedik szeptember 1-jével. De meg kell azt is jegyezni, hogy az iskolákban foglalkoztatott technikai dolgozók bére sem megfelelő. Főzen az áldatlan állapoton

Pedagógushiány

A demográfiai hullám szinte évről-évre változtatta a pedagógus-munkaerő iránti igényeket. Több csoportot, osztályt, sőt új iskolákat kellett szervezni. Először óvodánőre, majd tanítónőre, később általános iskolai tanárra, jelenleg pedig középiskolai tanárra van szükség. Megyénk oktatási intézményeinek az igények változására lassan és késve reagáltak a főiskolák és az egyetemek, és elsősorban a kulturális kormányzat. A képzésmény: krónikus pedagógushiány. De az is tovább bonyolította a helyzetet, hogy a pálya elnőiesedett, megyénk pedagógusainak 80 százaléka nő.

A tanácsok az iskolák gazdái

Érdekes néhány szót szólni a helyi tanácsok iskolafenntartó tevékenységéről is. Debrecen — hagyományai szellemében — óriási anyagföldesítést vállalt a halmozódó problémák megoldása érdekében. Szükségmegoldások egész sorával, kényszerű, de nem népszerű intézkedésekkel eddig meg tudta oldani azt a korántsem könnyű problémát, hogy minden gyerek le tudjon ülni az iskolapadba, és tanulni tudjon! De van negatív példa is. Berettyóújfalui tanácsa úgy döntött, a tanács törvényben biztosított jogainál fogva 1 százalékkal csökkenteni iskolai költségvetésének volumenét, hogy a városi fürdő építését folytathassa. A korábbi években sajnos gyakran előfordult, hogy a községi tanácsok az iskolai célra fordítható pénzügyi forrásokat „megcsoportolták”. Ez is a magyarázata annak, hogy nagyon nagyok az eltérések az egyes falvak iskoláinak tárgyi és személyi feltételeiben. Ezek a hibás intézkedések végül is az ott született és felnövő nemzedékek életésélveit rontották!

Azt hiszem, ez után a választás kép után nem érdekelten, ha röviden beszámolunk azokról a határozati javaslatokról, amelyeket a tanácsülés elfogadott, illetve azok lenyervegő. Többek között: a megyei képviselőcsoport az Országgyűlésen lépjen fel annak érdekében, hogy a pedagógusok bérszínvonalának emeléséhez, az intézményi ellátottság javításához a megye kiemelt támogatást kapjon — hátrányos helyzete miatt. A megyei és a helyi tanácsok tegyék meg a szükséges intézkedéseket, hogy a VII. évfolyam tervidőszakában a következő tervidőszakra — megvalósuljanak. A megyei tanács biztosítsa, hogy az iskolafenntartó tanácsok a költségvetési elvonásokat csak olyan esetben alkalmazhassák, ha a közoktatási intézmény feladata csökken. Garantálni kell, hogy az oktatásra szánt pénz maradéktalanul az oktatásra fordítsák!

Nem tértem ki ebben az írásban néhány olyan kérdésre, amellyel egyébként a tanácsülés foglalkozott — oktatási törvény végrehajtása, továbbképzés, kísérletek tartalmi vonatkozások —, de most elsősorban azt a feltevényt szerettem volna felvetni, amelyek alapvetőek az oktatásban. A kép nem világos, gondok minden lépcsőben jelen vannak. Mégis úgy gondolom, hogy jelenleg a középfok az, ami a legnagyobb gondot jelenti.

A jelenlegi pénzügyi gazdálkodás mellett végleges megoldást találni csak egy újab pedagógus-béremelessel, mégpedig bérprefereciával lehet. Egyszer a művelődési és pénzügyi kormányzatnak szembe kell néznie ezzel a tarthatatlan állapottal és nivellálni kell az egyes megyék átlagbérszínvonalát a pedagógusok esetében.

Nagy számban vették igénybe a családpolitikai kedvezményeket (gyed, gyes). Ráadásul Debrecen és a városok növekvő munkaerőigénye következtében a kistalvokból és nehezen megközelíthető községekből nagyon sok pedagógus eltávozott, helyükre képesítés nélküliek kerültek. Jelenleg az oktatási intézmények nagy részében hiány van szakképzett pedagógusokból. Előtérbe került a nyugdíjasok alkalmazása, és hatszáz képesítés nélküli pedagógus dolgozik a megyében! Szélsőségesen alig-alig fog változni az elkövetkező években...

Filep Tibor

Évadkezdés a Csokonai Színházban

Az új évad operettbemutatója Huszka Jenő Lili bárónő című műve lesz szeptember 15-én, pénteken, a Kőlcsey Művelődési Központban. Felvételünk a rendező próbán készült. A szereplők Angyal Mária rendező instrukcióit hallgatják. (Fotó: Nagy Gábor)

A Csokonai Színház évadnyitó bemutató előadását, Heltai Jenő A néma levente című költői játékát Seregi László igazgató állítja színpadra. Felvételünk a próbán készült. A rendező instrukciókat ad a szereplőknek: Varga Katának, Maros Gábornak (háttal) és Varga Évának. (Fotó: Nagy Gábor).

Petőfi – Morvai Ferenc ágya alatt

Avagy: csak a bűn és a szegény bizonyos

Lehet, hogy a barguzini temetőben Petőfit találták meg. Lehet, hogy nem. Minden a további bizonyításon múlik.

Történelmi és nemzeti jelentősége azonban az első pillanatban bizonyossá vált. Már mint a bizonyítás újrafelkutatásának, azaz az újbizonyításnak. Ehhez külön bizonyítékra nincs szükség. Negyedik éve, 1986 januárjától tudták az illetékesek — hozzájuk címzett szóbeli és írásbeli bejelentések, kérelmek, sürgetések bizonyítják —, hogy néhány elszánt kutató okot lát Petőfi halálának újbizonyítására (Élet és Irodalom — augusztus 18.) Bizonyíték bizonyítékot ért ebben. De az illetékesek nem mozdultak. Így hát a bizonyítékok most ezt a mozdulatlanágot bizonyíthatják.

Nem játékunk azonban a szavakkal.

Nem játék ez, hanem bűn és szegény. Történelmi és nemzeti érdekű bűn és szegény.

Mivel az illetékesek nem mozdultak, mozdultak az illetéktelenek. Pontosabban azok, akik úgy gondolták, történelmi és nemzeti ügyben mindenki felelős és illetékes. Ha így gondolták, jól gondolták, mert ez a

felelősség és illetékeség egy és oszthatatlan. Más kérdés, hogy az amúgy illetéktelenségüket itt illetékeségre váltó kezdeményezőket az eleve illetékeségből kényelmes illetéktelenségbe menekülők magukra hagyták.

Nemcsak őket hagyták magukra.

Magára hagyták a történelmi és nemzeti érdekű ügyet is.

Lehet, hogy Petőfit is. Mindenesetre a művelődéspolitikai illetékesektől a kazángyártás illetékeségre került Petőfikutatás pillanatnyi állása ezt látszik bizonyítani.

Barguzinban kiásták egy csontvázat, lehet, hogy a Petőfiét. Hiteles beszámoló szerint: „Aznap még a temetőben aludt a láda, másnap Morvai kiharcolta, hogy a szállodában, az ágya alatt legyen... Feszült, várakozásteli napok következtek. A csontok pihentek Morvai ágya alatt” (Mai nap — augusztus 18-20.)

Petőfi — Morvai Ferenc ágya alatt, egy szállodai szobában, Szibériában, egy burját városban, 1989. július végén, az 1849. július 31-i segesvá-

ri csata, a költő és őrnagy eltűnése száznegyvenedik évfordulója táján.

Magyar abszurditás — mondhatnánk fogcsikorgatóan kínos mosollyal.

Persze, az is.

Elsősorban azonban — bűn és szegény.

Nem a Morvai Ferencé.

A kazángyártásban illetékes férfiú elmarasztalható izléstelenségben, nagyzólasban, durvaságban. Csak hogy ez nem több egy kockázatos és önzetlen vállalkozás melléktermekénél. A vállalkozás pedig a meg bizonyítékra, újbizonyításra váró Petőfikutatást támogatta, támogatja. Szakmailag ugyan illetéktelenül, de az ebben illetékesek helyett.

Morvai Ferenc legalább mozdult. Az eleve illetékesek nem mozdultak.

A bűn és a szegény a mozdulatlanokra hárul. Bármint fognak bizonyítani az újbizonyításban, az másik úgy.

Petőfi halálának ideje és helye még bizonyítatlan.

Csak a bűn és a szegény bizonyos.

Mindannyiunk fájdalomra.

Székellyhidi Ágoston

Fogyókúra vagy élveboncolás a kultúrában

Amitől 1987-ben mint fantomképtől rettegtünk, aminek 1988-ban már láttuk a nagyon is valóságos, ijesztő árnyékát, 1989-re már megérezte teljes valójában; a pénztelenség göleme, amely, lám, élő darabokat akar kivágni a kultúra testéből.

Van-e érv, racionális és nem pusztán érzelmi indoka annak, hogy megvédelmezzük a kultúra költségeit? Jelesebb nem is a kultúrát általában, hanem a színházat és a zenét, ami leginkább a kultúra luxusának látszik?

Azt hiszem, léteznek ilyen érvek, s mindjárt a kiindulópont a legfontosabb. Vajon miért a kulturális kiadások felülvizsgálatával kell kezdeni a pénzügyi fogyókúrát? Vajon ugyanolyan alaposan vizsgáljuk-e a költségvetés minden tételét azok, akiknek a szűkös keretből gazdálkodniuk kell? Alig hiszem. Néhány hónapja a televízió Kincs, ami nincs címmel sorozatot mutatott be arról, hogy egyenként és közösenként, országosan hogyan pazarolunk el milliárdokat, energiával, anyaggal, szervezettel, figyelemmel. Vajon nem kellene-e minden gazdálkodó egységnek, a tévé riportereinek megiscsak alaposabban és komolyabban, megvizsgálni egy adott megye, város, intézmény kiadásainak rovatait, és az összegek indokoltságát? (Közöttük természetesen a kulturális intézmények kiadásait is.)

De hát miért tartjuk fontosnak a kultúrát? Erre elég sok érv akad a gazdag, igazán piacorientált országok példatárából is. Lassan közhelyszámba megy: a XX. század utolsó harmada közgazdaságilag arról nevezetes, hogy a szellemi munka felértékelődött a termelésben. S nemcsak a szó szoros értelmében vett szakmai

tudás, hanem általában a „humán tényező”, ahogy ezt a legjobb kapitalista menedzserek is mondják, és le is vonják ennek megfelelő következtetéseiket.

Lehet-e vitatkozni azon, hogy a színház, a mozi, a zene, az irodalom, a művészetek általában milyen fontos eszközei annak, hogy az egyén, a szabad polgár, az értékteremtő ember megismerje önmagát, társas kapcsolatainak természetét, s képes legyen arra az öröme is, amint a művészetekben ráismer ember önmagára. Felismerje az emberi természetben és a nemzeti történelemben rejlő olyan összefüggéseket, amelyek hovatovább nélkülözhetetlenek, ha nem akarjuk tovább tűrni azt a közömbösséget, érdektelenséget, amely naponta forintok millióiban mérhető károkat okoz a termelésben.

S ez csak az „emberi tényező” egyik, s nem is mindig a legfontosabb oldala. A másik: az oktatás, a tanulás, a szakmai felkészülés elengedhetetlen része, fontos kiegészítője, helyenként megalapozója mindaz, amit a fiatalság az iskolán kívül kap(hat). A világ megismerhető (és megtanítható) része egyre kevésbé fér a kötelező iskolai oktatás szűkös időkeretei közé. Regényt olvasni, filmet, színházat nézni, zenét hallgatni korábban is jórészt a tanórákon kívül kellett, de a számítógéppel játszani és programokat csinálni, a hangok, a nyelv, a pszichológiai magatartásminták szövevényeiben eligazodni is, jórészt már csak a kötelező tanórákon lehet.

Erre azért is van oly nagy szükség, mert ha az az iskola egységes és általános műveltséget tud adni (milyen jó lenne, ha ezt már maradéktalanul nyújtaná), akkor azt az egyéni pluszt, azt az egyedi valamit, amire az egyes tanulóknak, az egyedi embernek van szüksége, azt éppen az iskolán kívül lehet (kell) megszerez-

nie. S ez nemcsak az iskolás korú gyerekekre érvényes igazság.

Aztán túlhajszolt korunkban az sem lehet mellékes szempont, hogy mikor pihe-nünk a nyolcórás helyett rendszerint 10–12–14 óráig tartó munkakörök után? S hogy a kikapcsolódásnak a televízió marad-e az egyetlen lehetséges módja? Egy parlamenti képviselő, egy vidéki orvoskar dékánja mondta egyszer az országgyűlés nyilvánosságát előtti: a több emberi szó a gyógyításban a legmegbízhatóbb ellenszere a túlzott gyógyszerfogyasztásnak. Emberi szóra pedig nemcsak a betegnek van szüksége.

Ez azt jelenti, hogy akkor mindenhol el lehet venni pénzt, csak a kultúrától nem? Valószínűleg ezt senki sem gondolja komolyan. Ha tisztességgel megvizsgál-tak minden költségvetési kiadást, és még mindig el kell vonni a kultúrától, akkor sem szabad ezt differenciálás nélkül megtenni. Már csak azért sem, mert az igényesebb kultúra tud igazán olyan tekintélyt teremteni, amelyek közvetve forintot kamatoztat.

S végül persze az adott művészeti ágakon belül is lehet takarékoskodni. Egy pazarlásra berendezkedett országban néha a művészek sem érzik elégé, hogy jobb előkészítéssel, kiértelmezéssel, az ihletre hivatkozó kapkodással szemben itt is nagy összegeket lehet megtakarítani. Nem a nagyvonalúság ellenében, hanem — ahol kell — a nagyvonalúság érdekében.

Amikor az őszbe még alig tudott több élelmet összegyűjteni, mint amit naponta megevett, a fennmaradó kis szabadidejében már elkezdte díszíteni a tárgyait, amelyeket naponta használt. Azóta eltelt néhány millió év, s jó lenne ezt az őskori tapasztalatot nem elfelejteni.

Bernáth László

Az etruszkok

titokz

Páratlan nemzetközi összefogással, öt ország — Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, az NDK és a Szovjetunió — 18 városának 26 gyűjteményéből válogatva jött létre az a nagyszabású etruszk kiállítás, amely most a Szépművészeti Múzeumban látható.

A magyarországi etruszk kiállítás a sűrítés és a történeti felépítés jegyében jött létre. A rendezés a fontos és jellemző tárgyak sokaságára koncentrált. A használati, viseleti, és életmódra utaló tárgyakat a régi világot idéző helyzetbe elhelyezték, de nem teremtett körük természetes építményeket. Amikor például egy többgenerációs család sírleleteit mutatják be, a sziklába vágott kerek sírt „kifordítva” építik fel, hogy szemléletes legyen az emlékművek elhelyezkedése. Architektonikus terrakotta lapokból egy képzelet templom homlokza-

Caerei terrakotta (i. e. 490–480 körül)

tát állították fel, a hitelesség kedvéért, de nem a régészeti azonosság igényével.

A kezdetektől, az időszámítás előtti 8. századtól, az etruszk kultúra kialakulásának első szakaszától, a klasszikus (i. e. 550–400), majd a késői (i. e. 400–270)

etruszk korig, és a római hódítások idejéig, az első század közepéig vezet a kiállítás.

Az etruszk kultúra történeti előzménye az első feltárt lelőhelyéről elnevezett Villanova-kultúra Etruriánál (Közép-Nyugat-Itáliánál a Tirrén-tenger, a Tiberis és az Arno folyó által határolt területe) jóval nagyobb területen virágzott. A görög itáliai megjelenése, nápolyi letelepedése játszott szerepet abban a folyamatban, melynek során a Villanova-hagyományok ötvöződtek a göröggel, létrehozván az etruszk kultúrát. Ezt a kultúrát nem kívülről hozta egy bevándorló nép — ahogy az ókortól kezdve sokáig gondolták —, hanem két kultúrának egy kedvező pillanatban való találkozásából helyben született meg.

A Villanova-telepek a görög városállamokra hasonlító városokká alakultak át, a görögöktől vették át a korngolást, a vázafestést vagy a korszak második felétől a nagy szobrok készí-

*Ifjúfej (i. e. 400)

tését, amelyek Vulci volt. Történelmük során 6. század első felében a földközi-tengeri talom volt. Erre az etruszok datálódik az etruszok első fénykorát terjed el a gazdagított bronzkandélabák használata — díszítési módokat a vették át az etrusz tengerparton épült viló festett épü terrakották már az is etruszoknak templom típusú díszítőelemek.

Az etruszk kultúra virágkora az Itálián belüli határzónák megújulását a városok független megszűnésével esik (i. e. 396-ban, tíz év után a rómaiak lalták az egyik letruszk várost, Ve-

Tengeri démon feje (i. e. 400 körül)

Méretspecifikus hiány

A jelöletlen határozós szóösszetételeket sokáig üldözte nyelvünk. Később az alaposabb kutatás kiderítette, hogy efféle összetételek elvonással vagy más módon idegen nyelvi hatás nélkül is létrejöhetnek, nem lehet tehát mindegyiket germanizmusnak, tükörfordításnak tekinteni. Így azután polgármesterek kaptak a bombabiztos, verbó, tökéletes, fényértes, életidegen, örömitas, igényjogosult, munkaképes, kéjszóvár és hasonló kifejezések, meg a velük összefüggő fényértekenység, igényjogosultság, munkaképesség stb. főnevek.

Napjaink forrongó gazdasági és politikai közléte új hullámát hozza a fentiekhez hasonló szóösszetételeknek. Rádadásul gyakran idegen eredetű mellénevek szerepelnek a kifejezések utótagjai gyanánt, és ezáltal még idegenebbnek érezzük az egész terjedelmes szóalakot. Íme néhány példa!

Kocsifeltörő fiatalokról írta egyik hetilapunk: „Mielőtt pálcát törnénk a fiatal fölött, ne felejtsük el: a felnőtt társadalom is nagymértékben fogyasztásorientált.” — „A jelenleg működő (?) iskolarendszerről meglehetősen sommás a véleménye; nagyon tömörítve: kudarcorientált és személyiségromboló” (a kérdőjel az eredetiben!).

A beteges mankóellátásáról írja az És szerzője: „Később kiegészült a hír azzal a megnyugtató elemmel, hogy a hiány úgynevezett méretspecifikus, tehát nem a mankóra szorulókat egészíti ki.”

A napjainkban divatos „reformretorika” terméke ez: „Egy reformkötelezett kormány nem hiheti komolyan, hogy bármilyen okos szabá-

lyozással eredményt érhet el.” — „Igazi eredmények csak versenysemleges helyzetben remélhetők.” — „A kormány megígérte, hogy biztosítja a versenysemlegeséget” stb.

Sokak nyelvérzékkel joggal berzenkedik e hivatali, közgazdasági arisztokratizmust sugalló kifejezések ellen. De azt is beláthatjuk, hogy nem könnyű helyettük pontosan azonos jelentésű, rövid magyar megfelelőket találni. Az -orientált utótag talán az -irányult, -irányuló igenevekkel és -rare ragos szóval pótolható: fogyasztásra irányuló. A kudarcorientált iskolarendszer hibás fogalmazásnak tűnik: a szerző gondolata ez lehetett: kudarcra ítélt, esetleg: kudarcra predestinált. Az orientált szándékos irányulás, ez pedig aligha lehet egy mégoly rossz iskolarendszer célja.

A méretspecifikus hiány magyarul vértelme, egyes méretekre vonatkozó, részleges hiány.

A reformkötelezett kormány lehet a reformok iránt, mellett elkötelezett, reformokra törekvő, vagy egyszerűen reformpárti, reformcélú kormány. A versenysemleges helyzet egyenlő feltételeket teremtő helyzet, egyenlő esélyt adó helyzet, ha a még terjedelmesebb formát — a verseny iránt semleges — ki akarjuk kerülni.

Régi tapasztalat, hogy nehézség gazdasági, politikai helyzetben kevesebb gondot szokás fordítani a mondanivaló megfogalmazására. De aki a tömegekhez akar szólni, nem mondhat le a tömegek megértéséről. Ennek pedig nyelvi feltételei is vannak.

Sebestyén Árpád

Kétszáz éves folyóirat

A Mindenes Gyűjtemény

Kétszáz éve, 1789 júliusában, amikor még alig volt hagyománya a magyar nyelvű újságcsinálásnak (az első magyar nyelvű lap az 1780-ban megindított Magyar Hirmondó), Péczeli József református lelkész Komáromban merész vállalkozásba kezdett. Mindenes Gyűjtemény címmel a ritkán olvasó közönségnek — a kis- és középnemességnek, a parasztnak s a női közönségnek — ajánlotta tudománynépszerűsítő, nyelvvelő írásokat, hasznos ismereteket közlő folyóiratát. Programja „a hazai természeti történelmi források leírása mellett a háztartásban, valamint a gazdaságban felhasználható hasznos tudnivalókat, a keresztyén virtus példáit, talalós meséket, rejtélyeket” ígért.

Mindössze hárman szerkesztették a hetente kétszer megjelenő lapot: Péczeli József mellett Perlaki Dávid evangélikus és Mindszenti Sámuel református lelkész.

A lap ígéretéhez híven a kizemesi, paraszti olvasókhöz kívánt szólni. Belőlük akarta érdeklődő, támogató, előfizető tábort verbuálni. Ezért adott hangot a nemesség önkéntes jobbágyszabadító elhatározásának reményéről. Egy pápai mérnök, Kovács Ferenc, aki gyakran publikált a Mindenes Gyűjteményben, azt írta a nemességnek címezve: „Ha tehát hazátok boldogságának és dicsőségének örültek, ha nemzetetek ki-

melletetését és palléroztatását szeretik, ha hazátok fiai és polgártársaitok szeméik előtt és szívetekben még emberi becsben állnak, adjátok vissza nekik emberi jussaikat, szaggassátok, tépjétek szíjjel láncokat, oldozzátok fel bilincseiket, töröljétek el nem csak szívet, hanem valósággal is cselekedettel is ama szívet remítő és leverő boldogtalan rabi és örökös jobbágyi nevezeteket, és állítsátok vissza mind azokat, mind magukat ember jussaitokba.” (Ne feledjük, már előtűnik a példa, a nagy francia forradalom!)

Még diákként a Mindenes Gyűjtemény hasábjain fejt ki nézeteit Fejér György, a Tudományos Gyűjtemény későbbi alapító szerkesztője is.

Szenvedélyesen foglalkozott a lap a nemzeti nyelv helyzetével. Péczeli József mellett Perlaki Dávid evangélikus és Mindszenti Sámuel református lelkész.

Am hiába a korszerű hangvétel, hiába a népszerű és olvasmányos írások, hiába a sok eredeti gondolat, a Mindenes Gyűjteménynek kevés előfizetője akadt. A szerkesztő azt remélte, hogy 1790-re legalább ezer előfi-

39. Komárom látképe

MINDENES GYŰJTEMÉNY I. NEGYED.

Juliusnak első Napjától fogva Szeptembernek utolsó Napjáig.

A Mindenes Gyűjtemény címlapja

zetője lesz, ám az olvasók száma ekkor mindössze 137 volt. Hiszen akikhez szólni akartak, azok szegények lévén nem rendelkeztek lehetőséggel, hogy folyóiratot, könyvet olvassanak, vásároljanak.

A kezdetben hetente kétszer megjelent Mindenes Gyűjtemény 1790-ben tulajdonképpen mint folyóirat meg is szűnt. 1791–92-ben

ugyan egy-egy évkönyvszerű kötete még megjelent, de Péczeli József halálával, 1792-ben végleg megszűnt. Szellemét, elképzeléseit három évtizeddel később a Tudományos Gyűjtemény próbálta feléleszteni.

A Mindenes Gyűjtemény rövid életű folyóirat volt, de alapítása, megjelenítése jelentős tett a 18. század végi Magyarországon.

Csaplár...
Tűzke...
Mányi észre...
az autóbusból...
arcát nézi. Fel...
ellenőrizte a v...
tő tükrében...
jövő forgalm...
visszakapta a...
a buszra. A...
tőn bámulta...
zel? Talán va...
morék. A...
szelvédjén a...
vállig látszot...
rét, túl alacs...
ca szép, an...
sabb. A testi...
ha gyönyörű...
letnek. Mányi...
lenézett a v...
tükörbe, háth...
jön az a val...
lány figyelt. De...
mosolygott is...
lányt át akar...
csidba, mondt...
Mányi.

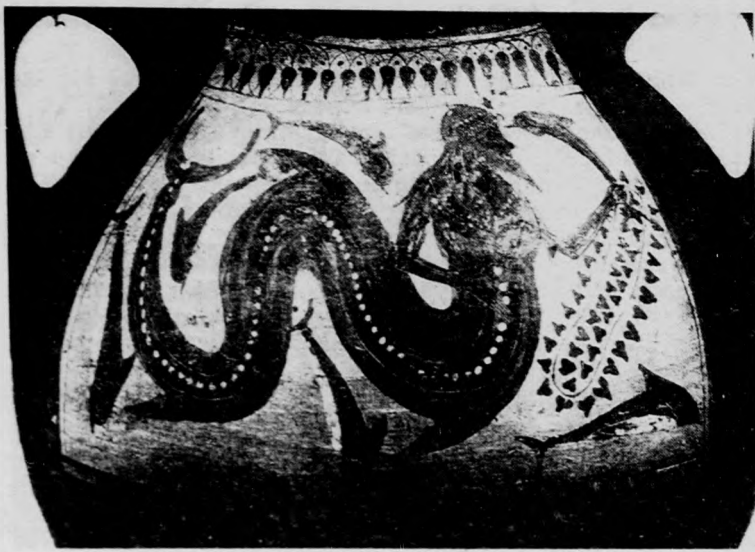
A megállón...
a busz mögé...
átfurakodott...
állók között...
Mányi kipat...
ajtót. Nem...
nyomorék, vi...
tően fiatalnak...
nehogy kider...
még tizenne...
sincs! Nem...
het. Te ál...
misztgeted má...
ta magának...
hát az én neg...
hez képest! N...
se tudod még...
Ideje lenne...
élni!

— Na és...
— Ott ült a...
te félig takar...
bokkal, rövi...
ban.

titokzatos világa

ését, amelynek központja Vulci volt.

Történelmük során az i. e. 6. század első felében Etruria földközi-tengeri nagyhatalom volt. Erre az időszakra datálódik az etruszk kultúra első fénykora. Ekkor terjedt el a gazdagon díszített bronzkandelaberek, tükörök használata — ezeket a díszítési módokat a görögök vették át az etruszkoktól. A tengerparton épült Caeréből való festett épületdíszítő terrakották már az ókorban is etruszknak nevezett templontípus díszítésének tartozékai.

Al-vörösalakos csésze (i. e. 4. század)

Az etruszk kultúra második virágkora az etruszkok Itálián belüli hatalmi helyzetének megingásával, majd a városok függetlenségének megszűnésével esik egybe. (I. e. 396-ban, tízéves ostrom után a rómaiak elfoglalták az egyik legnagyobb etruszk várost, Veit.) Ebben

a korban az etruszk kultúra továbbviszi, élte a hagyományokat, s termékenyen befogadja a görög klasszikus művészetet. A kiállítás külön mutatja be az etruszk kultúra Etrurián kívüli hatásának néhány jellemzőjét. Többek között azt a tényt, hogy valamennyi itáliai nép tőlük tanulta az írást.

Hogy mit tudunk az etruszkokról, arra így válaszol Szilágyi János György: „Az etruszkokról való tudásunk főképpen tárgyi emlékeiken alapul, amelyek eleinte véletlenül, majd a múlt század 20-as éveitől kezdve rendszeresen és egyre gyakrabban tudományos módszerekkel végzett ásatások, feltárások során kerültek napfényre. Minthogy az etruszk nyelv mindmáig megfejthetetlen, az irodalom, ha volt is, egyelőre megközelíthetetlen számunkra. Amit pedig az etruszkok történelméről és kultúrájáról különböző területeiről, elsősorban vallásokról, ünnepeiről és hétköznapi szokásokról, életmódjukról ókori írott forrásokból tudunk, az görög és latin nyelvű, túlyomórészt az etruszk kultúra elvirágzása utáni szövegekben maradt fenn... az írott hagyomány értéke kétségtelen, de értelmezésének szinte minden esetben az ásatásokon feltárt tárgyi emlékek, anyag tanúsága adhat reális alapot...”

Tengeri démon fekete alakos agyagmorfáról (i. e. 530 körül)

Csaplár Vilmos:

Tűzkereszttség

Mányi észrevette, hogy az autóbusból egy lány arcát nézi. Félrefordult, ellenőrizte a visszapillantótükörben a mögötte jövő forgalmat, aztán visszakapta a tekintetét a buszra. A lány kitarátottán bámulta. Mi van ezzel? Talán valami nyomorék. A busz hátsó szélvédőjén át a lány vállig látszott. Nyomorék, túl alacsony. Az arca szép, annál gyanúsabb. A testi hibásak néha gyönyörű arccal születnek. Mányi megint benézett a visszapillantótükörbe, hátha mögötte jön az a valaki, akit a lány figyel. De nem. Már mosolygott is rá. Te, ez a lány át akar szállni a kocsidba, mondta magának Mányi.

A megállónál besorolt a busz mögé. Erre a lány átfurakodott az útjában állók között, s leszállt. Mányi kipattintotta az ajtót. Nem volt a lány nyomorék, viszont ijesztően fiatalnak tűnt. Csak nehogy kiderüljön, hogy még tizenéves éves sincs! Nem, az nem lehet. Te állandóan rémisztgeted magad, mondta magának Mányi. De hát az én negyven évemhez képest! Na és! Azt se tudod még, mit akar. Ideje lenne már merned élni!

— Na és most hová? — Ott ült a lány mellett félig takaratlan combokkal, rövid szoknyában.

— Nem tudom, ezt dönts el te! Ilyen nincs! Ilyen nincs! De van. Ez tegez is rögtön! Minek néz engem? Biztos, hogy nem a kopott tragacsomon akadt meg a szeme. És micsoda szemek! Van ez huszonkettő is. Annyi nincs. Egyszerűen nem tudom, hova tegyem.

Mányi tavasszal megszerzett egy üzlethelyiséget, egy volt trafikot, amelyben hamburgersütőt nyitott. Szerencséje volt, a városnak épp egy olyan pontján sütötte a hamburgert, ahol mindenki eljárt. Egyszerűen mindenki, aki a belvárosba jött vásárolni. Addig szolid pincér volt, kis megtakarított pénzzel. Maga se értette, dólni kezdett hozzá a pénz. Csak akkor jött rá, micsoda fényeremény a hely. Pár hete kitelepült. A sütődével szemben a járdaszélen elkezdett hamburgert termelni egy csinos faházikóban is. Most aztán már tényleg mindenki nála zabált, akár jobbra nézett, akár balra. De hát mit tud erről a lány? Te, ez egy fanatikus, magyarázta magának Mányi, kipróbáld, elviszed abba a szállodába, amit az a vendéglős említett, hogy ott szoktak minden ilyesmit elintézni. Micsoda? Én elviszem?

Kiszáguoltak a városból, a lány egy szót se szólt, csak nézelődött, tel-

jesen rábizta magát Mányira. Hol szétnyitotta a combját, hol összezárta. Te, nehogy a portán derüljön ki, hogy még tizenéves vagy, figyelmeztette magát Mányi, mikor megálltak a szállodánál.

— Legalább azt áruld el, hány éves vagy, és hogy hívnak!

— Tizenhét múltam. Hívják Pipinek.

— Miért?

— Azt szeretem a legjobban, ha így hívnak.

— Tizenhét? Ūristen!

Ūristen, te ezzel a csajjal lefeküdtél! Na és? Szűz az nem volt. Pipi Mányi mellett feküdt csukott szemmel, szinte boldogan. Minden jó volt neki, fenekét Mányi oldalának nyomta. Mi lesz most a feleségeddel, marcangolta magát Mányi. Mi lenne? És a gyerekek? Kösönöm, jól vannak. Boldogok, hogy semmire nem mondom nekik azt, hogy nincs pénz. Te, ez így megy. Így. Beindul, aztán megy minden. Hol volt nekem csóró koromban ilyen tüneményes csajom! Ilyen popsisával, ilyen mellekkel, csinos pófával! Mányi megtapogatta az ingezsebeit. Az egyik duzzadt az ezresektől, a másikban volt a cigaretták. Rágyújtott. Ez így fog menni? Ijesztő. Miért, nem ez a jó? És mi vár még rám! Nincs mese, átestél a tűzkeresztységen.

Kardos Ferenc új filmje: Az iskolakerülők

Vad zápor tépi a fák levelét, a rozoga iskolaépületet sem kíméli, veri az ablakot, becsorog rajta. Félnek a gyerekek, ha nem oldaná félelmüket a tanár úr viccelődése. Egy iskolakollégium vidéken, olyan, amelyből szerte az országban sok van. Valamiféle szándék létrehozta, akkor fontosnak tűnt, mára elfelejtődött. Van. Gyerekek élnek itt és nevelődnek. A sors idencsöpennett egy furcsa férfit. A foglalkozása tanár és a többiek-től az különbözteti meg, hogy folytonosan akar valamit. Játszik a gyerekekkel, kirándulásokra viszi őket, beszélget, focizik velük és mesél. Ez a tanár nem olyan, mint a többi, egészen másképp viselkedik, mint a felnőttek. A gyerekek az érdeklenségét, a szeretetlenséget ismerték eddig, nemigen tudnak mit kezdeni a törődéssel, simogatással.

A film kis hőse sem. Őt Madarász Ákos esztergomi kisfiú játssza. A felnőttekkel azonos szerepet vállalt a partner tudott lenni. El tudja hitetni kiszolgáltatottságát és szeretettségét. Igazat keresi egy érzéketlen, hideg világban, amelyben legnagyobb szegénység az igaz emberi kapcsolatok hiánya. Ezzel — úgy véli — egyetlen eszközzel képes, ha nem is szembeszállni, de el-lenszégülni. Azt az utat választja, amit Truffaut hőse

Madarász Ákos és Nagy-Kálózy Eszter a filmben

a Négyszáz csapásban: kivonul, megtagadja az életteret jelentő iskolát.

A film mégsem szomorú, bár gyerekek világán keresztül tart tükröt felnőtteknek, és ez a kép nem derülve teli. Nem szűkölködik, életünk azonban humorban, és ezt felmutatja. Varázslatosan, mert van hite és ereje szívünket melengetni.

Hosszú hallgatás után (a Mennyei seregek 1983-as bemutatóját követően csak tévéfilmeket rendezett) készítette el ezt a filmet Kardos Ferenc. Ő azok közé a kevesek közé tartozik, akik csak akkor vállalkoznak szóásra, ha készek a mondanivalóval.

Eperjes Károly a tanár szerepében

Ritka erkölcsi hozzáállás ez manapság. De talán ezért is emlékeztetnek filmjei: hogy csak kettőt említek, a Gyermekbetegségeket és az Ékezetet.

Az is ritka képességei közé tartozik, hogy vállalja a gyerekekkel a munkát. Most is majd egy évig járta az iskolákat, hogy megfelelő szereplőket találjon. Könnyebb képzett színészeket a kamerák elé állítani, de ebben — mint mondja — több az öröm. Az a harminc-negyven gyerek, akikkel együtt dolgozott, megismerhették nemcsak a filmes munkát, hanem azt az örömet is, amelyet a hittel végzett tevékenység jelent.

Most is testvérével, Kardos Györggyel közösen írták a forgatókönyvet, a tanár szerepét Eperjes Károly alakjára formálva. Ő nemcsak egy színészegénység a sok közül, de valamiféle koresszenciát is megtestesít, valami egy embersorsban kifejeződő általánosat. A filmben társai Ūdvaros Dorottya, Bánsági Ildikó, Székely B. Miklós, a filmekben ritkán látható Csákányi Eszter, az atütő tehetségű Nagy-Kálózy Eszter, Maria Gladkowska és Kisfalussy Bálint. Operatőr: Szalai András, a filmzenét pedig Selmeczy György komponálta.

A Budapest Filmstúdió produkcióját először Esztergomban láthatják a nézők. Ebben nem kis szerepe van a főszereplőnek, Madarász Ákosnak. Országos bemutató: szeptember közepén.

(Józsa)

A legfontosabb könyvek a Szovjetunióban

A moszkvai Lenin Könyvtár olvasásszociológiai részlege az olvasói előjegyzések alapján megvizsgálta, hogy melyek a legnépszerűbb könyvek.

A hosszú sor első 12 helyét a következő művek foglalják el: Anatolij Ribakov *Az Arbat gyermekei*, Vlagyimir Dugyincev *Fehér ruhások*, Valentyin Pikul *Favorit*, Borisz Paszternak *Zsvágó doktor*, Alekszandr Bek *Új megbízatás*, Anatolij Prisz-tavkin *Elszunnyadt egy aranyfellegetcske*, Csingir Ajmatov *Vesztőhely*, Mario Puzzo *Keresztapa*, Mihail Satrov *Tovább, tovább, to-*

vább, Vaszilij Groszmann *Élet és sors*, Nyikolaj Karamzin *Az orosz állam története*, valamint Mihail Bulgakov *A Mester és Margarita* című alkotásai.

A szociológusok megállapították, hogy az olvasók reakciója, érdeklődése hirtelen változik, elsősorban a folyóiratokban megjelent publikációk hatására.

Természetesen ezek a vizsgálatok és felmérések eléggé viszonylagosak. De a szellemi életben jelen lévő pere-sztrójának egyik legérzékenyebb vonása az, hogy a szovjet társadalom elsősorban azok iránt a folyóiratok

iránt érdeklődik, amelyek tartalma jelentősen megváltozott, amelyek éles hangú, érdekes dolgokat kezdtek publikálni, így például a személyi kultusz és a pangás éveiben az asztalfiókban vázakkó műveket. Ennek következtében jelentősen megnőtt a Novij Mir, a Znamja, a Druzsba Narodov, az Oktjabr című folyóiratok előfizető-tábor. Sokasodnak a házi könyvtárak kötetei is. A házi könyvtárakban több mint 4 milliárd kötet van, ami csaknem nyolcszorosa a különböző könyvtárakban található könyveknek.

(APN—MTI—Press)

1. Egyszerű

Nem reklám, közérdekű — hallom imár nem is tudom, hányadszor azt a postai közleményt, miszerint gyönyörű fővárosunkban szeptembertől nem hat-, hanem hétjegyű lesz a telefonhívószám. De ezzel van tele a rádió is, s talán nincs is olyan hirdetési blokk, amelyben a világszenzáció helyét ne kapna. Persze én nem merem letenni a nagy esküt, hogy a szövegért most fizetnek-e vagy se, feltételezem viszont, hogy a posta e két hírközlő szervnél rendelkezik némi összeköttetéssel, s nem kell zsebébe nyúlnia, a számla végösszegének a rendezésekor. S rá is fér a támogatás, elvégre, mint mondják, „ez az üzem is” ráfizetéses. Nem üzlet például a telefon. Csak a veszteséget termeli. Anynyira, hogy most már kötvényt se érdemes kibocsátani. Nem éri meg. Visszont annak, aki idejekorán ébredt, bejött a számlítása. Százazerévt vett öt részjegyet — az ugyanis nem volt kikötve, hogy ki mennyit birtokolhat —, s ma akár egyért is egy kis Polskit kaphat cserébe.

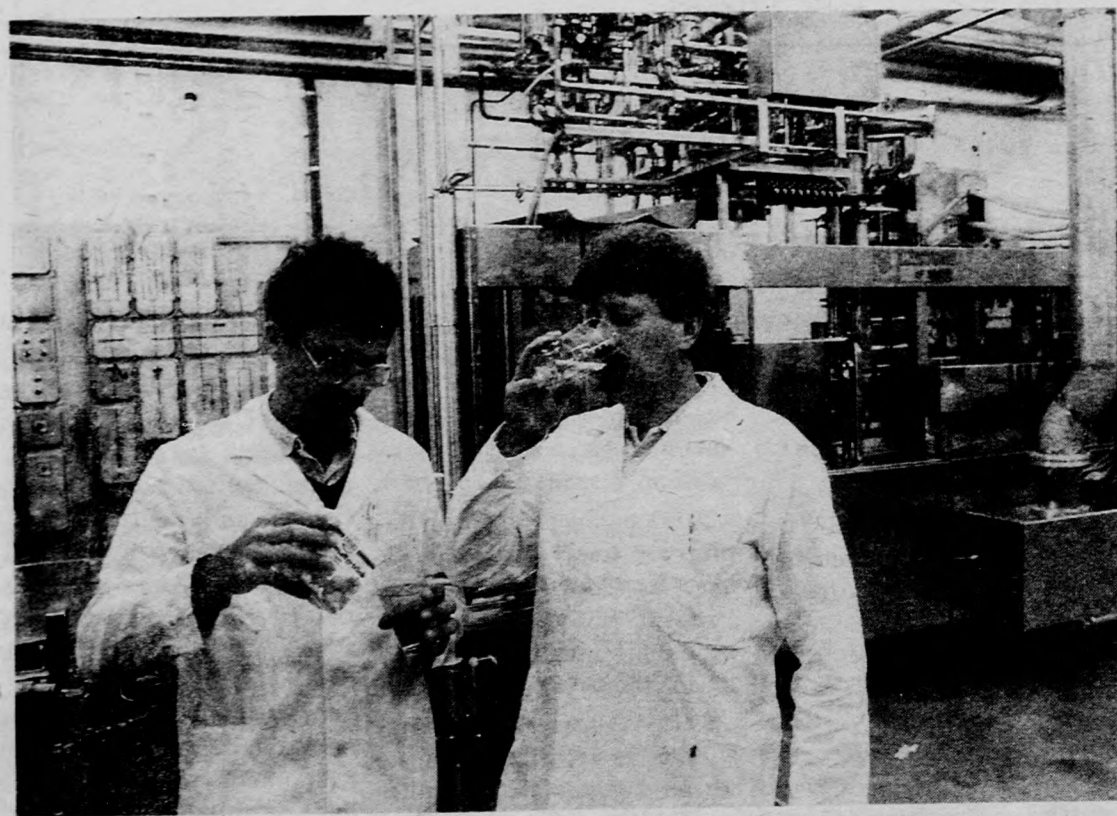
Na, de vissza a hét jegyre. Óriási dolog ez, mert ugye, mi volt eddig nálunk telefonvonalon. Otöltünk, hatoltunk. Már ahol. Például az első- és másodosztályú körzetekben. A nagy többségnek viszont maradt az egy, kettő, három. Az állampolgári rangsor s a körzeti nivó besorolása-ként. Ha rosszjú vagyok. Ha realista viszont, akkor a gazdasági kétszerkettő: szegény ember vizdál fős. S ami biztos, nem telefonnal harangoz.

Most viszont az ország érezhet egy kis büszkeséget. Budapest, abban is világvárosi metropolisz lesz, hogy kap még egy számot. Egy egyszert. Telefonilag tehát elmondhatja: hatról a hétre jut. (Csak nálunk vidéken nem tudunk az istennek se az ötöről a hatra vergődni.) S ez ugye akkora örömhír, hogy naponta legalább tucatszor kell nagydobra verni. Verik is, bár megfészkel bennem a gyanú is, hogy más van a háttérben. Gügyének néznek bennünket. Nem hiszik el, hogy képesek vagyunk megérteni: nem hat, hanem hét. Bár s most jut eszembe, lehet ebben az állandó szuggerálásban valami. Mert hogy egy nagyon egyszerű példát mondjak, én például ma sem értem a hatos lottót. Ott ugye mint tudjuk, hat számot kell beikszelni. És hetet húznak. Az úgynevezett plusz egyet. Legutóbb is hallom: hatos nincs, ám az öt plusz egy kilencmillió-valahány százezer nyert. Te jó isten, borzadok el, mi lett volna, ha van hat plusz egy. De — tűnődök magamban — olyan hogy lehetséges. Ha hat számot jelölhet meg, hogy kerül oda a hetedik?

Szóval nem is olyan butaság a posta részéről ez a nagy felhajtás. A hat meg a hét kombinációja nálunk felettébb bonyolult. A többi — bekötés, átkapcsolás — azaz a technikai háttérrel, amivel mi rendelkezünk — rutinmunka. Azt, azt lesz nehéz megtanulni: minden hat szám elé odatenni az egyszert. S különben is: van ebben egy kis pszichés viszolygás is: irtóznak az inflálódástól...

2. Szupersorsjegy

A szupersorsjeggyel — akár egymilliót is lehet nyerni. A csebet a posta állja, s gavallórosan, hiszen gondoljuk csak el: húsz forint s kapunk egymilliót. Igaz, mindaddig még nem értesültem róla, hogy valakinek kedvezett volna a szerencse, reménykedem. Hátha, sohasem lehet tudni. Egyébként ez a szupersorsjegy ugyanolyan, mint a kisöccse. A tizforintos. Van belőle dögivel, úton-útfélen, postahivatalban, itt-ott, bárhol hozzá lehet jutni. A forma is olyan, mint az előbbi, sőt még a kinálási mód is azt kupirozza. Egy kifeszített madzag s leng-ring rajta a tucatárú hipereményeket ébresztve a hitehagyott próbálkozóban.

Élelmiszer-ipari csúcstechnológia került a Deko hatvani konzervgyárába. Az osztrák —NSZK PKL cég az élelmiszeriparban csúcstechnológiának számító új ivóváltó — csomagoló gépsorát helyezték üzembe a Debreceni Tartósítói Kombinátnál hatvani konzervgyárában. A gyártósor bővítésével, a töltő- és csomagolósorton kilencfajta tartósítószer-mentes ivólevet készítenek. (MTI-fotó: H. Szabó Sándor)

S ilyenek elég sokan vagyunk, mert várni kell, míg sorra kerülök. Tessék, atyámfia — kedélyeskedik a bizományos s készségesen csattintja az elegánsan agyszáltalt laposka csomagot. Felül is nyír, alul is vág s van egy-egy kis irónia a szemében, ahogyan hajtogatom a papírlúziót. Nem nyert, nem nyert, nem nyert. Ide tessék — mutatja az öölös nyolcnyolcát, s látom, hogy elég gazdag az addigi sikertelenség.

Egy százados bányá, de vigasztalom magamat, ez a veszteség legalább legalis. Nem úgy, mint azoké a pesti honpolgároké, akik még ma is hajlandók felülni az olyan ezeréves szélhámoságnak, mint a „hol a piros, itt a piros”. S azok am nem kiméleteskednek. Megkopsztyják a naiv istenadátát. Kiméletlenül. S a csel, hogy egy-két beépített felhajtó nyeri a kedvesináló ezresek — természetesen közmegegyezéssel — mindig bejön, s „ha neki, hát nekem is sikerülhet” jelszóval virágozik az üzletág.

A szuper- vagy a borítékos sorsjegynél ilyesmirel szó sincs. Ez törvényes zsákba-macska. Nem szavatol, nem garantál, a véletlent teszi meg döntőbíróként. Magyarán egészen demokratikus játékszabály érvényesül, senki emberfia nem juthat protekcióhoz, indokolatlan kedvezményhez. Fizet s maga választ. Persze más kérdés, hogy milyen a nyeresi lehetőség. S ebben van ám a fikika. Érdemes volna például egyszer közölni, hogy a kibocsátott sorsjegyek száma hogyan aránylik a nyereményre szánt összeg végeredményéhez. Azt hiszem, erre nem kerül sor. Ezt hívják üzleti titoknak, ami egy kicsit a hol a piros, itt a piros törvényes változata...

3. Petőfi ürügyén

Petrovics csontjai állítólag rövidesen hazakerülnek. Legalábbis ezt ígerte az exhumálást támogató-sürgető szponzor, aki saját bevallása szerint egy macskacsontot sem tud megkülönböztetni egy kutyacsonttól. Ellenben kilátásba helyezte, hogy amennyiben a kormány nem támogatja ebben az ügyben, barátai révén könnyen oda tud hatni, hogy a Bush elnök ígéréteiből nemhogy dollármilliókat, de még egy centet sem kaphatunk. Ő tudja, biztos van alapja a kijelentésének. Nem rám tartozik, kis pont vagyok hozzá. Azt viszont látom, hogy nemcsak a csontok dolgában járatlan. Nemigen tud megkülönböztetni egy jambust egy trocheustól, az anapszutról, a daktilusról nem is beszélve.

Am tiszteljük ügybuzgóságát, ő bizonyosságot akar. Petrovicsot Kiskörösön szeretném eltemetni, a költő — azt is ő mondta — végakarát — amelyet az Alföld című versében fogalmazott meg — teljesítve. S itt van az óriási félreértés. Akit ő el akar hantolítani, nem Petőfi. Petrovics, aki Szibériába került, hadifogoly lett és sorsába belenyugodva megmögült, feleségül vette a postamester lányát. Na hát, ehhez a Petrovicshoz nekem semmi közöm. Ő — ha mindaz igaz, amit eddig elmondtam — onnantól kezdve nem Petőfi. Ha egy költő ugyanis akkora lelki-szellemi amnéziába esik, mint amilyenben ő esett, benne a lényeg elkülvöl.

Petőfi etikus ember volt, morális törvények szerint élt, s életműve ennek a diadala. Amit mi eddig hiszünk, tudunk, az nem legenda. Egy költői, egy emberi teljesség. És az — tetszik, nem tetszik — Segesvárnál befejeződött. Ha nem, akkor érvényét veszti sok minden. Például: Ha eldobod egykor az özvegyi fátvált. A vers egyetlen dolog. Nemcsak egyszerű, mindig érvényes. S utólag főként, a lélek milyenségét hitelesítve.

Hozzák haza Petrovicsot, temessék el, nyugodjék magyar földben, csak azt ne várják tőlem, hogy Petőfiként szeressem, valljam magaménak. Nekem öhozza semmi közöm. Petőfinek volt, van sírja réges-régen. Itthon, a lelkünkben.

Boda István

Kivonulás a konzervgyárból

Hová mentek a kommunisták?

Mentek is, meg nem is. Hiszen ma is a Tartósítói Kombinátnál dolgozó az MSZMP-tagok, akiket érintett vállalati pártbizottságuk határozata, amely szerint kivonulnak a munkahelyről. A hová kérdésre pedig könnyű is, meg nehéz is a válasz. Könnyű azért, mert lakóterületi pártbizottságokba kell menniük, oda, ahol majd a választási küzdelem folyik. Nehéz pedig azért, mert ugye a pártközvélemény szerint a lakóhelyi alapszervezetek a legkevésbé sértő kifejezéssel élve is, a nyugdíjasok gyülekezetei. Sok kommunistában megfogalmazódott a kérdés a kivonulásakor: jó-e, ha aktívan politikáló emberek kerülnek esetleg olyan közegbe, amelyek kevésbé van szokva az operatív munkához.

Nos, a Tartósítói Kombinátnál pártbizottsága kettévágta a gordiuszi csomót. Az MSZMP tagjai nagyobb-részt csoportostul mentek ki a lakóterületre, s teljes alapszervezeteket alakítottak ki maguk közül, konzervgyári dolgozókból. Egyszeri ötlet? Követendő út? Ki-ki döntse el maga. Mindenesetre Sárkány Ferencnek, a húskészítő dolgozójának tetszik: — Jobb ez így. Napközben annyi itt a munka, hogy még szót váltani sem nagyon lehet. Látja, most is egy szállítmány ügyében telefonálok, nem fér fel a megrendelés egy kocsi, már az ötödik telefonál tartok.

— Mi változott azóta, hogy a párt kivonult a munkahelyről? — Itt semmi. Nálunk nem voltak korábban sem kedvezmények, ami azért járt volna, mert valaki párttag, így munkaidő-kezdésük sem a gyűlésekre. En például 1981-ben léptem be az MSZMP-be. A KISZ-ben aktívan dolgoztam, s folytatni akartam a politikálást, nem pedig előnyöket szerezni.

Sárkánytól el is búcsúzom hamar, szólítja a kötelező. Munkahelyi főnöke, Török Matild szakít számomra egy kis időt. Ő volt a régi hatos alapszervezet titkára.

— Hányan jelentkeztek át a lakóhelyi pártalapszervezetbe, s hányan adták fel párttagságukat a régi alapszervezetből?

— Tizenhét tagú alapszervezet alakult meg júniusban, amely az Arany János utcai körzetbe tartozik. Többen azon a környéken laktak, néhányan messzebb, de azért jöttek ebbe az alapszervezetbe, hogy együtt maradhasanak a konzervgyáriak. A lemor-

zsolódásról viszont nincsenek pontos adataink. Van, aki egyenlőre jelentkeztet át valamelyik lakóterületi pártalapszervezetbe. A vidékiek nyilván állandó lakóhelyükön. Ha valaki nem jelentkezett ott be, arról nincs visszajelzésünk. Csak azokról tudunk, akik megjelentek az alakuló taggyűlésünkön.

— S mennyire lehet becsülni ezt az arányt?

— Szerintem a párttagok fele nem jelentkezik majd az új alapszervezetekbe. De tudni kell azt is, hogy ez a lemorzsolódás nem most kezdődött, máshol sem, a konzervgyárbán sem. Sokan itt vegyes érzelmekkel fogadták a pártbizottság döntését, s ez a sok kilépés oka.

— Mi változott a konzervgyári MSZMP-tagok életében a döntés óta?

— Talán az, hogy a három műszakban dolgozó délutánosok igazoltan nem jelennek meg a taggyűlésen, hiszen azért csak nem vesznek ki szabadságot. De érdekes és ez is jellemző, hogy aki éjszakai, az eljön, pedig esetleg az alsóidejét rövidíti meg ezzel. Mi egyébként már három éve munkaidő után tartjuk meg taggyűléseinket, ez tehát nem szokatlan.

— Hány taggyűlés volt már az új alapszervezetben?

— Kettő. Az egyiket megalkultunk, felolvastuk a városi párt- és felhívást, tárgyalunk a küldöttválasztásról. A második az új szervezeti szabályzatot vitatjuk meg.

— Mi volt a párttagok véleménye az új szerveződéssel?

— Az embereket most legelőszörban a gazdasági problémák érdeklik. Az, hogyan tudnak megélni egyik napról a másikra. Nem nagyon foglalkoznak ezzel. De azért a közvélemény is úgy tartja, hogy vagy valamennyi szerveződés, párt politikáján az üzemen, vagy egyik sem. Ez az igazságszolgálat. S mivel arra nincs lehetőség, hogy mindegyiknek legyen helyisése felszerelése, jobb, ha egyiknek sincs.

— S olyan volt-e már, hogy mondjuk a vártaokok munkahelyi csoportja valamelyik kérdésben eauseesen foglalt volna állást másokkal szemben?

— Nem. Hiszen éppen azért mentünk ki a lakóterületi alapszervezetekbe, hogy ne itt politikáljunk. Az persze előfordulhat

hogy azonos érdekcsoportokhoz tartozó dolgozók helyesnek vagy elvetnek valamelyik megoldást egy-egy problémában, de ez korábban sem kapcsolódott a párttagsághoz.

Az Arany János utcai körzethez tartozó konzervgyári alapszervezet, a IV 2-est akár a titkárok alapszervezetének lehetne nevezni. Ugyanis merő véletlenségből a hét alapszervezeti párttitkár közül négyen ide igazoltak. A titkárok titkára, dr. Taraczkó Agnes, a közgazdasági főosztály vezetője.

— Miért lett ön a konzervgyári-lakóhelyi alapszervezet titkára?

— Talán mert én voltam a legáltalában a titkárok közül. Gondolták, átadják a stafétabotot.

— Milyen volt itt a pártélet a pártbizottságnak a pártbizottságtól megszűnt határozata előtt?

— Nagy ellentmondást jelentett, hogy az idő előrehaladtával egyre nagyobb mértékben csökkent a pártbizottság kapcsolódása a gyári gazdasági élethez. Mi legyen a taggyűlés témája, ha a párt nem avatkozik bele a gazdasági döntésekbe? Már-már alig volt mit megbeszélünk, s már kiméretítettük a szervezeti szabályzat adta lehetőségeket is. Kéthavonta tartottunk taggyűlést, ez a minimum. Amikor aztán megjelentek az alternatív szervezetek, hogy ez is gyűlést akar tartani, az is, törvényesről volt, hogy végül is áttettük a pártélet színhelyét a lakóterületre.

— Ezután már nem is kell kérdenem, mi a véleménye arról a színhelycseréről.

— Nagyon helyeselttem, az előbbiektől is. De az is nagyon jó, hogy így a választási körzetekben tudunk dolgozni. Ha visszaemlékszem az 1985-ös választásokra, lehetetlen helyzet volt, hogy itt, a gyárban a jelölőgyűlésen alig voltak jelen a körzetben lakók, s nem is szoltak hozzá a számukra idegen környezetben. A mi dolgozóink hozzászóltak, de aztán hazamentek saját körzeteikbe választani, míg a hallgatólag lakosság a jelölőgyűlésen fellépők között választott. Most mindez a lakóhelyi körzetben zajlik majd le, s minden párt vagy más csoportosulás ott agitálhat saját jelöltje mellett.

Göz József

Nemzedékek

Nem hiszek a nemzedéki ellentétekben, csak az emberiekben, de azokban annál inkább. Amikor nemzedéki (divatosabban: generációs) ellentétéről hallok vagy olvasok, az számomra „falsnak”, kimódoltnak tetszik. Ha egy fiatal házaspár nem fér meg az idősebbel, az véleményem szerint nem a nemzedéki különbségből adódik, hanem eltérő emberi tulajdonságaiból. Biztos vagyok benne, hogy ha valami csoda folytán hirtelen hozzájuk fiatalodnának az idősebbek, akkor se változna a helyzet. Mert ha az ellentéteket pusztán a korkülönbségben keresnénk, akkor nem tudnánk számtalan példát ennek ellenkezőjére. Amikor például három nemzedék is békeességben, mi több: jó hangulatban él egy fedél alatt. És ki ne ismerne olyan valakit, aki örege is tetterős, lélekben fiatal, ellentétben közeli hozzátartozójával (fiával? ve-

jével?), aki harmincévesen is megkeseredett, passzív életvitellű. Itt persze, hogy ellentétéről van szó, de nem nemzedéki, hanem emberi értelemben. Miért értenek meg egymást, amikor tűz és víz az egyenlőségük? Az előbbi már ifjúnak — is ilyen volt, az utóbbi meglett korában is ilyen lesz. Mert öregségünk fiatalágunkból eredeztethető.

Ha nem hiszek a nemzedéki, miért hinnék a nemzedékek ellentétében? Pontosabban, hogy van nagy és kis, jó vagy rossz nemzedék? (Divatosabban: generáció.) Mitől lenne valamelyik különb az előtte vagy utána következőknél?

Minden nemzedék heterogén összetételű, ahány, annyi egyéniséggel bír. Az „egyivásúak” csupán a közösen átélt történelmi események részesei, de ahányan, annyiféleképpen élik meg azokat. Nagy nemzedékről (generációról) — függetlenül a születési időponttól — csak abban az

esetben beszélhetünk, akik együttesen tettek vagy tetsnek valamit azért az országért, azért a nemzetért. Rákóczi vagy Ráday Pál jóval ifjabbak voltak Bercsenyiné vagy Bottyánnál, történelmi tudatunkban mégis együtt látjuk őket. Akárcsak Petőfit és Vasvári Pált Kossuthal, Szechenyivel. Ezek nagy példák, tudom, mindenki előtt ismeretesek, de mégis jó példák arra, hogy ne generációkban gondolkozunk, hanem emberekben. Olyanokban, akik kellő komolysággal tudnak összefogni mindenkor közös boldogulásunk érdekében. És nem csupán a fentebb említett kiélezett helyzetekben, de a mindennapokban is. A munkában például, a minőség teremtőben, mely egyetlen biztosítéka annak, hogy hosszabb távon könnyebbé tessük az életünket. Különkülön és együtt minden generáció. Nemzedéki ellentétek nélkül.

Tóth-Máté Miklós

Bűnhődés k... „Kenyéren... Debrecen

Debrecen mellett M... országban még leg... egy-két olyan város... amelynek egykor „pr... lum”-nak nevezett... ülési jegyzőkönyvei... század közepétől foly... san az utókorra mar... E folyamatosan v... jegyzőkönyvek... első... forrásként egykorán... telesen tükrözik a... mindennapi életét, be... a nemkívánatos társ... jelenséget, azaz bűn... A bűn fogalomkörét... tágan értelmezték a... XVIII. században, me... ával bűn volt káron... dány részeskedni, ... életét élni stb. és... büntetés járt érte. De... város bírói jogszolgá... olvasva, a büntetések... talan nemével talál... A főbűntetéseket mel... tetésekkel egészítetté... bíróság ítéletekben... s mondhatni enyhe... volt a „kenyéren és... böjtölés a kiegészítő... tetéssel az árestomb... a város tömlőcében... börtönzött embereket... gyobb bünt követtek... tenként megpálczáltá... nyéren és vizen törte... tölésük s egyéb me... tetések mellett. Ime... hány eset szemlélté... „bűnösök” palettáján...

„Mezei István szül... részeskedik, attáv... remtelével szitkozó... nevetlen gyert... gondját nem viseli, s... korcsma miatt mit... kifosztotta, mindezek... jenek rá elsőbben... cá, aztán két hétia... ren és vizen legyen... tomba.” A három év... — XVI—XVIII. szá... joggyakorlatnak... lően, büntetése há... les: megpálczás, a... éhezés kenyéren... valamint raboskod... árestombban. Mezei... először részület... ben. Erre mutat b... nek neme. Ő nem... tőben és hetenként... ták meg, mert n... nagy bűnös, hanem... tőnzés előtt. Egyé... testi fenytés eszkö... legenyébb volt a p... után a bot és végü... tos, mely vastagab... pálnál és bűn... ütösköz, mely biz... szontot is tört, ha... részre csapott a v... kirendelt embere, ... hóhér keze...

Az italozás nőnem... kát, Fekete Katát... renc házastársát... izben megbüntetté... geskedésért, de ne... meg: „nem művelt... férjét mindenéből... totta, a csapszékre... könyvét, ruháját... egyéb házi jószág... maga se tagadj... mentvén magát, h... Perse vette rá az... Arestomba menjen... heten száraz kenyé... zen, három kedde... nyakvasban, mind... izben 15 korbács... rajta”. Nőket csak... csal vertek, amely... vagy sodrott... vagy laposra ha... jakból állott. E... vertek meg az e... szülőiket nem tisz... tolvajkodó gyszm... Figyelemre méltó... hogy mivel itt vis... nőről van szó, a... halmazottabb, né... tú, a fenti három... ben: árestom... koplálás, három... nyakvas, hetenkén... szesen 45 korbács... rny is hangsúlyoz... rny. Az egyes bűn... adagja, illetőleg... is nagyobb e viss... nősnél, mint péld... tebb említett Me...

Bűnhődés káromkodásért, italozásért

„Kenyéren és vízen” Debrecen város tömlőcében

Debrecen mellett Magyarországon még legfeljebb IV 2-estapszerve-nevezni, etlenség-vezetési gyen ide-nyek titka-Agnes, a-ly veze-

Debrecen mellett Magyarországon még legfeljebb IV 2-estapszerve-nevezni, etlenség-vezetési gyen ide-nyek titka-Agnes, a-ly veze-

nál. Az esetenkénti megkor-bácsolás törvényes „fejadag-ja” minimum 6, maximum 36 ütés volt. A hóhér pedig nem volt kiméletes, hiszen a büntetés végrehajtásáért fizették. Sajnálatos, hogy az eltelt évszázadok alatt a Perse keresztnevű kivészett utóneveink repertoárjából, így ma már csak azt nem tudjuk e bűnüggyel kapcsol- latban, hogy férfi vagy nő szoktatta rá Kata asszonyt az italozásra.

„Nagy István maga sem tagadja, hogy ezen a héten reggel részegen t. (tisztelt) bíró úr útjában, a közönség utcán mások láttára a pálinkát reá köszöntötte, mint hasonló pálinkás tár-sára, ezáltal rútul megbecs-telenítette és azt mondta, -ugye kegyelmed is kortyol-na, ha volna miből — ezért a gonoszságáért concivissé-gétől és mesterségétől sus-pendáltatik és vizen-kenyé- ren kétheti árestomba tétik.” Itt a kétheti koplalás csak mellékbüntetés. Főbbün- tetések, hogy civisségtől — azaz városi polgárságtól — és mesterségének gyakorlá-sától megfosztották. Ezzel el- vesztette a polgárjoggal járó kedvezményeket és szakkép- zettséget nem igénylő, alan- tabb munka végzésére kényszerült. Mindkét főbün- tetés nemcsak tekintélyét szállította lejjebb, de anvá- gilig is érintette. Ebben az esetben nem volt testi fe- nyítés, de ennyi büntetés is nagy szegény volt egy „ci- vís polgár”-nak. Ugyanis a szó szoros értelmében ne- messég nem lakott Debrecen- ben, de a civis büszke volt polgári voltára. Nagy István büntetésének kisza- básánál minden bizonytal- labba esett, hogy nem egy közönséges járókelő, ha- nem éppen a város bíróját találta pálinkával felkösön- tenni, — s ómagá már reggel részeg volt. Amint az íté- letből kitűnik, akkoriban a bírósági ügyek hamar lezár- tultak, a pálinkával becsle- nitő egy héten belül meg- kapta a maga ítéletfejradag- ját.

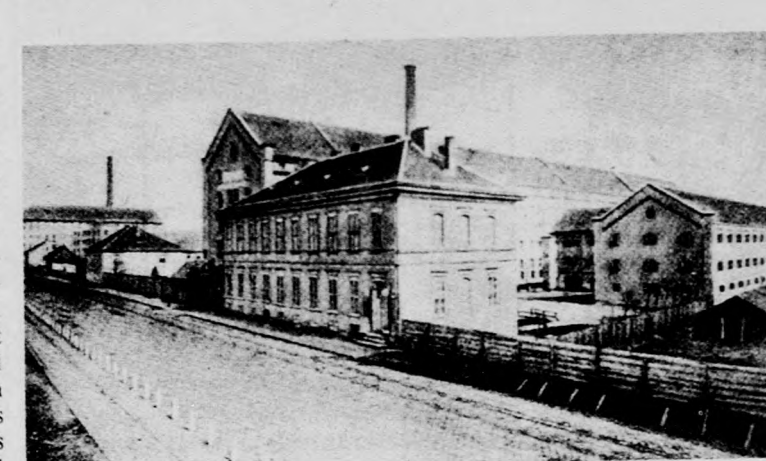
„Circumspectus Szabad- szállási János feleségét ver- te, kizsárolta, káromolta, gyer- mekgyábjából felhajította, mondjon le a concivisségről és két hétig legyen kenyé- ren, vizen lezárva.” Itt nyil- vánvalóan egy rossz házás- ság képezte a „bűn” alapját. A rabiatos férj kihaszánálva testi erőfölényét, levezette elégedetlenségét és dühét a feleségén. De vesztére ká- romkodott is, ami főbűnjáró bűn volt Debrecenben, amit a magistratus (városi tanács) szigorúan büntetett. Szab- adszállási három fokozatú büntetésben részesült: le- mondattak a polgárjogáról, két hétig börtön, s két hétig raboskodott a tömlőc-ében. Micsoda szegény ez egy városi polgárra nézve. Alig elképzelhető, hogy a bűnös házassága megjavult a bünté- tetés letöltése után, mivel az alapvető házastársi ellen- tétek nemigen szoktak meg- változni. A házasság fel- bontására pedig szinte gon- dolni sem lehetett a XVIII. században, — amikor ez az eset történt.

Nagy István és Szabad- szállási János esetei mutat- ják, hogy ha a civis polgár szegte meg a törvényt, az is bűnhődött. Pálcával, bot- tal, fogsággal büntették és tanácsolták, hogy mondjon le a con-cívusi állapotról, vagy egyszerűen megfosztot- ták attól éspedig vagy egy- szersmindenkorra, vagy egy bizonyos időre. Ugyanílyen sors érte a vétkes céhbeli embereket is, akiket a ma- gisztratus kizárt a céhből a céh hozzájárulásával, vagy

Gabonafeldolgozás

A kőkorszaktól napjainkig

Eppen 150 éve annak, hogy Széchenyi István meg- alapította az első hazai nagy gőzmalom, s egyúttal az első élelmiszer-ipari részvény- társaságot. Zseniális előrelá- tással felismerte: előnyö- sebb, ha a messze földön hí- res magyar gabonát feldol- gozva, tehát öröve, liszt- ként szállítják külföldre. Mert nemcsak jobb árat kapnak érte, hanem — mai szóhasználatunk szerint — a háttérpar foglalkoztatása is biztosított lesz. Erdemes idézni gondolatait, a Pesti Hengermalom építésének céljáról így írt Pest várme- nye közönségéhez címzett le- velében:

A budapesti Concordia Gőzmalom az 1870-es években. Itt található a Malomipari Múzeum

„Nemes Pest megyének határában alkalmasint Pes- ten, vagy Budán részvényes Társasággal gőzmalomt szándékozom állítani, s pe- dig nem azért, hogy »Egy- gőzmalomnak legyen, hanem hogy ez mintául szolgálván — lassankint mindenütt áll- ítassanak fel gőzmalom, s Hazánk gabona helyett vég- képp liszlet őrze kereskedé- sék; miáltal nemcsak mezei gazdáink nyernének teteme- sen, de a gyengébb sorsá- nak is új — köszénás Mo- hácsnál, liszlet felfogó don- gák stb. készítése által — keresetkört nyitassék...”

A jól prosperáló Pesti Hengermalom valóban pél- dáként szolgált. Hatására az 1860-as években valóságos malomalapítási láz indult meg, előbb csak a székesfő- városban, majd a vidéki vá- rosokban is. A gőzmalomk száma 1873-ra például 492- re emelkedett az országban.

Sok hasznos ismeretet szerezhet a látogató a Ma- lomipari Múzeum kiállítási anyagából. Már a helyszín is érdekes! A múzeum az egy- kori — 1866-ban alapított — Concordia Gőzmalom épüle- tében lett otthona. A Gab- ona Tröszt kezdeményezé- sére a Gabonaiipari és Ma- lomipari Szolgáltató Vállalat hozta létre még 1978-ban. Jóllehet annak idején ipar- történeti állandó kiállítá- sának szánták, amely elsősé- gesen a szakmai oktatást volt hivatott segíteni.

A későbbiek során a gyű- jtemény tovább gazdago- dott, és a Művelődési Mi- nisztérium úgy ítélte meg, mesitén nagy értékű szemé- lyeinek bemutatása mel- lés a minőség vizsgálatá- hoz használt különféle labo- ratórium műszerek szere- pelnek.

A kiállítás megrendezé- sekor a múzeum szakembe- rei nem egyes gépeket és tárgyakat akartak bemutat- ni, hanem megismertetni a laikus látogatókat is a ga- bonafeldolgozás történeti fejlődésével. A kőkorszak kezdetleges őrési módsze- reitől a mai korszerű ma- lomipari technológiáig be- mutatják a fejlődés külön- böző állomásait. Teszik ezt részben tárgyak és eszközök, másrészt tablók és korabeli dokumentumok segítségével.

Rögtön a földszinten az őrés kezdetleges eszközei láthatók. A következő szin- ten a malmokban használa- tos hengerek fejlődését mutatják be. Erdemes el- időzni a gabonaszérelő gép előtt. A gyakorlatban ugyan nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, ám a brüsszeli világi kiállításon 1958-ban sikeresen szerepelt, s feltalálójá, Rajkai Pál Kossuth-díjat kapott érte.

ket és szitákat alkalmaztak a múlt századtól kezdődően a malmokban. A negyedik szinten a magyar búzane- mesítés kiemelkedő szemé- lyeinek bemutatása mel- lés a minőség vizsgálatá- hoz használt különféle labo- ratórium műszerek szere- pelnek.

A legfelső szinten több- nyire korabeli dokumentu- mok kaptak helyet. Akad itt is bőven látnivaló: egy- kori céhlevelek, pecsétnyo- mók, mesterlevelek, bizo- nyítványok sorakoznak — szakkönyvek és szaklapok társaságában — a tárlók üvegei alatt.

A Malomipari Múzeum Budapestben, a IX. kerület Soroksári út 24. alatt talá- lható. Nyitva tartási ideje eltér a többi múzeumétól, mivel ma is működő ipar- telekhez közel helyezték meg. A múzeum látogathatóságá- nak meghatározásakor al- kalmazkodniuk kellett ehhez a körülményhez. Ezért csak kedden és csütörtökön 10 és 16 óra között nyitott a mú- zeum, de csoportos látoga- tások és előzetes bejelentés esetén más időpontban is szívesen fogadják az érde- lődőket. A látottak köny- nyebb megértését szakveze- téssel segítik. Csoporthoz- képzést dr. Kirsch János múzeumvezetőnek a 334- 118-as telefonszámon lehet előre bejelenteni.

Egy emelettel fentebb a kiállított gépek segítségével megismerheti a látogató, milyen tisztítóberendezése- mlyen tisztítóberendezése-

Gyerkó Katalin

„Férfivá válni...”

A sajtóban közlemény je- lent meg egy delhi kórház- ban végrehajtott műtétről, minek köszönhetően a 22 éves indiai lány, Mandzsa Csavla átalakult ifjúvá, Ma- nis lett. Az történt, hogy be- leszereltetett kollégiumi tár- snőjébe és össze akarta vele kötni az életét. A műtét si- került, Manis és Manu egy- bekeltek, boldogan élnek.

Az átalakítási história mindazonáltal csodálkozást vált ki. Tényleg minden ilyen egyszerű volna: férfi- vá akarok válni, orvosokhoz fordulok, megműttemet ma- gam — és kész! A Nyegyel- já kérdésére Sztrunnyikov akadémikus kommentálja az esetet.

— A műtét egyedi és szenzációs voltát eltúlozzák. A nem megváltoztatása se- bécsi úton első ízben 1962- ben Dániában valósult meg. Egy fiatal amerikai változ- tattak át lánnyá, amit nevé- nek és okmányainak a mó- dosításával törvényesítettek. Ezt követően csak az USA- ban több ezer embernek a nemét változtatták meg. Sok hasonló átalakítást hajtottak végre más országokban is. Szenzációknak amiatt bizo- nyult a hír, hogy keveset írt- tak erről.

— És mire kell egy ilyen- fajta műtét? Igazolható-e a természetes egyensúlynak, a nemek közel egyenlő ará- nyának a mesterséges felbo- rítása? — Egyetértek, az ilyen cél?

egyensúly megbontása külö- nösen annak a nemzedéknek érthető negatív következmé- nyeket vonhat maga után, amelyek a második világhá- borúban nagyszámú férfi pusztulását viselte el.

Itt más eset forog fenn: az orvostudomány segítségé- re siet az olyan embereknek, akik a nemi felépítés rend- elenségében szenvednek. Megmagyarázom. Potenciá- lisan minden szervezet kétné- mű, minthogy genetikai in- formációt a szülőktől mind- két irányú fejlődéshez kap. Különböző okok miatt, zava- rok, hibák keletkeznek. S a szervezetben egyidejűleg mű- ködni kezd a férfi- és a női nemet meghatározó mindkét genetikai kód.

Az ilyen patológus szer- vezeteket nevezik hermafro- ditáknak. Náluk felborult a nemi ismertetőjegyek ana- tomiaja, a hormontevékeny- ség, megváltozott a nemi vonzalom pszichikája és jel- lege. Az egyik genetikai in- formáció gyakorta túlsúlyba kerül, ezért a hermafroditák egy részét a férfiakhoz, má- sik részét a nőkhoz sorol- ják.

Igaz, az egyik nem „túl- súlyos” a másikkal szemben nem állandó. És egyszer csak, mint az adott esetben, egy lány vonzalmat kezd érezni a barátnője iránt, leküzdhe- tetlen vágy ébred benne, hogy férfivá váljon.

— Hogyan érhető el a cél? — Egyetértek, az ilyen

— Azon nem hormonjai- nak bevitelével, amelyek az adott pillanatban túlsúlyba jutott, és sebészi beavatko- zás útján. A szükségtelessé- nek, vagyis annak a rend- szernek az eltávolításával, amely az ellentétes nem hormonjait és sejtjeit állít- ja elő, s a megadott nem anatómiai ismertetőjegyei- nek határozottabb megje- lenésével. A sebész beavat- kozása esetenként minimális — a hormonok sikeresen el- végzik a maguk dolgát.

— Születhetnek-e az ilyen családokban gyermekek?

— A tudományos iroda- lombban én nem találtam erre vonatkozó bizonyítékokat. Az utódkorabb jelenésének a valószínűsége azonban nem kizárt.

— Lehetséges-e műtét után visszatérés a korábbi nemhez?

— Lehetséges, amennyi- ben férfit alakítottak át nő- vé. Ez a műtét könnyebb, de kevésbé megbízható. A női nem „átalakítása” him- nemmé szilárdabb eredmé- nyekre vezet.

Az orvostudomány ezen ága alig több mint 25 éves, de a sikerei már számotte- vőek. S vajon nem jó dolog visszaadni a teljesértékűsé- gét egy embernek, akit ket- tős fejlődésének ellentmon- dásai marcangolnak?

A beszélgetést vezette:

Ligyija Ivcsko

Gyűjtötte és fordította: Z. M.

Varga Júlia

A Karaván Kft.
vízumcentruma
kellemes, élményekben gazdag utazást kíván ügyfeleinek.
Darabos u. 9-11.
Telefon: 18-344/45.
Nyitva: hétköznap 8-18 óra között

A Debreceni
Finommechanikai Vállalat
felvesz
háztartási villamos gépek szereléséhez
egy fő szakmunkást
háztartási villamoskészülék-szerelő,
vagy villanyszerelő vagy elektroműszerész
képesítéssel.
Jelentkezni lehet:
Debrecen, Ibolya u. 2.
Barna Zoltán részlegvezetőnél.

Erősáramú villanyszerelő és könnyűgépezéssel GEHL rakodógépre azonnal felvesz a Hage Rt.
Agrokémiai Központ,
Nádudvar,
Kabal útfél.
Telefon: 52 80-114,
vagy 80-018.

A DEBRECENI BAROMFI-FELDOLGOZÓ VÁLLALAT
azonnali belépéssel felvesz
egy műszakos beosztás mellett
DARABOLÁSHOZ, és két műszakos munkakörbe
feldolgozáshoz, CSOMAGOLÁSHOZ
női dolgozókat.
Kilépett és gyakori munkahelyet változtató dolgozók
jelentkezését nem kérjük.
Debrecen, Diószegi u. 1., munkaügyi osztály

APRÓHIRDETESEK

INGATLAN
Egy személy gondoskodású lakásért vállalkozó, debreceni OTP-jellegre a Hír-detőbe.
Cserélek hajdúvárosi kertés házat 507 n. ö. telekkel, debreceni OTP-jellegre a Hír-detőbe.
Egyetemesi, Erdőkölösi Hajdúvárosi, Hadnagy u. 4. 18 óra után.
Belvárosi egy szobás ház eladó. Csak lakásnak nem alkalmas jellegre a kiadóba.

Két családnak is alkalmas, új építésű, ötszobás tetőterezsű, gázfűtéses családi ház ipari árammal, 50 nm melléképülettel, félig alápincézve, 320 n-ös telken eladó. Kisebbségi családi házat beszámítunk. Mák u. 20. Erdőkölösi: 13-701, egész nap.
Miskolc-tapolcán, Aradi u. 34. sz. alatt (Junó Szálló után balra az első utca) félkés: családi ház eladó. Erdőkölösi: a helyszínen, hétköznap 19-21 óráig, szombat és vasárnap egész nap.

Eladó Lefkovits u. 64. alatti 1/4 hársz: lakottan. Erdőkölösi: 27-363 telefonon, vagy dr. Szabó, Klapfóda u. 12. II. 8.
Berettyóújfaluban, a Vadaskert dűlőben 1600 n-ös kerti föld részletekben is eladó Erdőkölösi: Kovács Imre, Juhász Gyula u. 32. sz.
Eladó Monostornályi út 73. sz. alatt 274 n-ös építési telek. Ikerház építése lehetséges. Víz, gáz beköthető. Ipari áram van. Erd.: Landier Jenő u. 4.

Eladó kertés nagy családi ház, kazifűtés. Leiningen u. 17.

LAKÁS
Háromszintes, 90-os befutású, 10 szobás lakás eladó, illetve tanyai lakás (cse-re) plusz ráfűtés-lehetőséggel. Zárkölösi: mindennap 18-tól. Kallós Sándor, Debrecen, Venyige u. 10.

ÁLLÁS
Szállást és ellátást biztosítunk annak, aki besegít férjem ápolásában. Vidékről a kiadóba. Jellegre a kiadóba.

Három szoba + étkező II. emeleti tanyai lakás téglapertlelten eladó, garázsral vagy andékkal, 1990. évi beköltözéssel. „Bolyai u.” jellegre a kiadóba.

Egyetem szomszédságában 2 szoba + étkező nagy erkélyes OTP-s örökjavasított lakás eladó. Garázs megoldható. Erdőkölösi: mindennap 9-11-ig. Debrecen, Poroszlai út 66. III. 11.

Eladó 1 + 2 fős szobás 53 nm-es hitelmentes lakás. Erdőkölösi: Hámán Kató út 49/E V. 23. 16 óráig.

ALBÉRLET
Központonban kétszobás főbérleti nélküli, gázkonfektos fűtésű, udvari lakás albérletbe kiadó. Erdőkölösi: 21-610-es telefonon.

Különálló szoba, konyha, előszoba albérletbe kiadó. Debrecen, Oláh K. u. 30.

Albérletet keresek szepetembertől Debrecenben, hangszereket, középiskolások számára. Mindenfajta megoldás érdekel. Cím: Szilvágyi Ferencné, 2011 Budakalász, Mező u. 2.

Humuszgillista OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Humuszgillista OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Jól jövedelmező biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Biogiliszta OTP-jellegre a Hír-detőbe. 3572 Arany J. u. 8.

Ma öt órákor: DVSC-PMSC

A labdarúgó NB I-ben a harmadik forduló rendezik. Ennek során ma, szombaton délután öt óráig Debrecenben, a Vágóhíd utcai sporttelepen bonyolítják le a DVSC-Pécsi MSC összecsapást.

A debreceni együttes pénteken délután is tartott edzést. A DVSC szeretné kiköszörölni az MTK-VM ellen a városban szenvedett csorbát. A mai mérkőzésen Nagy Lajos — bár sérülése igen súlyos — játéka kérésére, viszont Pókai felgyógyult és részt vett a foglal-

kosásokon. Temesvári Miklós szakosztály-igazgató a következő keretből állítja majd össze a kezdő tizenegyet: Mező, Horváth B., Pókai, Szűcs, Sándor, Balogh, Moldván, Adorján, Rostás, Ulveczki, Dan, Barcsai, Márton, Horváth M., Vancsa, Tóth és Csizsár.

A pécsiék már pénteken megérkeztek Debrecenbe, ahol edzést is tartottak. A vendégeknél az az újság, hogy szakvezetőjük, Garami József mesteredző gyomor-bántalmak miatt hét közben kórházba került, s helyette

Koller Nándor pályaedző látja el a szakvezetői tisztséget.

A DVSC-Pécsi MSC NB I-es tartalékmezőjét az eredeti kiírástól eltérően, délután egy órákor kezdik a Kinizsi sporttelepen.

A Hajdú Volán értesíti a labdarúgósokat arról, hogy a mai napon 14.45 óráig a DVSC-Pécs mérkőzés kezdéig, valamint a mérkőzés befejezéséig a 30A jelű járatok közlekednek a MAV-áramlás és a DVSC-pálya között.

NB II

D. Kinizsi-Kazincbarcika

A D. Kinizsi-Kazincbarcikai Vegyész NB II-es mérkőzést délután 3 órai kezdettel a DVSC-PMSC NB I-es találkozó előtt a Vágóhíd utcai sporttelepen bonyolítják le.

Garamivölgyi János, a D. Kinizsi edzője elmondta, hogy Horváth és Váczi Gy. sérülés, betegség folytán ki-

hagyták az edzéseket, nélkülük jelölte ki a kezdő csapatot, amely a következő: Vadon — Tóth K. (Zsiga), Takács, Tótkés, Szilágyi — Szántai, Váci L., Jankovics — Juhász, Keresztesi, Benyó. A debreceni együttes ezúttal mind a három pontot meg szeretné szerezni.

Dienes, Szabó I. A., Fodor, Ludászki, dr. Varga, Szabó II. A., Honti és Bakó. Az együttes vasárnap délnélben különböző utazik Diósgyőrbe.

NB III

A labdarúgó NB III Tiszacsoportjának a heti fordulója a Hajdúnánás ma délután 4 óráig Szegehalmon küzd a bajnoki pontokért. A vasárnapi párosítás (kezdés: délután 4-kor): Kaba-Kisvárd, Balmazújváros-Borsodi Bányász, Hajdúböszörményi Bocskai-Edelényi Bányász, Ózdi Kohász-Hajdúszoboszlói Bocskai, Leninvárosi Olefin-Borsodi Volán, Mád-Tiszavasvári Lombik és Rakamazi Spartacus-Mátészalkai MTK.

F. K.

DVTK-DMTE

Vasárnap délután öt óráig, Diósgyőrről játsszák le a DVTK-DMTE összecsapást.

Makray Balázs úgy nyilatkozott, hogy ezúttal csapatától javuló játékosokat és szoros eredményt vár. Az NB II-es

keretből sérüléssel bajlódik Honti, Szabó II. A. és Till is. Ezért csak keretjelölt, melyből a mérkőzés kezdete előtt állítja össze a kezdő tizenegyet. A keret: Szabó III. L., Holp, Novák, Zsupos, Till, Csukás, Pipó, Kiss,

Szőnyegen töltött élet

Látásból 1945. február 4-én ismertem meg Tóth Ferencet. Számomra is nevezetes nap volt — a Csokonai Színház fűtetlen, zimankós színpadán, zsúfolt nézőtér előtt került sor — az itt már fegyverek zajától mentes időben — emlékezetes sportbemutatóra. Birkózópárok küzdelmének tapsolt a nézőtér, Németi Gyula és Tarányi József párharca mellett két ifjú títán, Tóth Ferenc és Domokos László is bemutatott tartott. A későbbi esztendőben egyre gyakrabban találkoztam Tóth Ferivel, aki szinte ösztönzött a város birkózó-sportjával. Egy darabig versenyzett, majd 34 esztendőn keresztül edzőként nevelte a sportolókat, sportvezetőként szervezte a megyei birkózóéletét. Összességében közel fél évszázadot töltött a szőnyegen.

Az utóbbi időkben már ritkábban találkoztunk, egyszerűen azért, mert 1988. december 31-én nyugdíjba vonult. Ahogy mondani szokták, szőre akasztotta a birkózópózt, azonban szíve tovább marasztalta, napjainkban is a megyei birkózószövetség edzőbizottságának az elnöke.

Sportpályafutásáról, életének nagyobb részéről így beszélt:

— Tösgyökeres debreceni vagyok, hiszen itt születtem, még 1928-ban. Tizennyolc éves koromig a többi srácokkal fociztam a debreceni grundokon, majd 1942-ben néhány barátom elvitt a DVSC birkózószakosztályának edzésére, és otthagytam focizni. Tarányi Józsi bácsi ismertett meg a birkózás csínjával-bíinjával, persze magamnak is nagyon megtetszett ez az erő, kitartás, ügyességet kívánó sportág. Egy év múlva, Hajdúböszörményben, a kerületi leveleteljanságon, a 63 kilogrammos súlycsoportban ezüstérmes lettem. Olyan nagy volt az örömem, hogy nyulat lehettem velem fogatni. Versenyzői pályafutásom során elértem az első osztályú minősítést, s miután tényleges katonai szolgálatra bevonultam, átigazoltam a D. Honvéddhoz. Csupán 1954-ig birkózhattam, ugyanis komoly vállsérülésem miatt abba kellett hagynom a versenyzést, anélkül, hogy országos vagy világszintű eredményt elértem volna...

Tóth Ferenc

rettagot mondhatott versenyzőjének.

— Sokáig dolgozott a szövetségben.

— Már 1954-ben tagja voltam a megyei birkózószövetségnek, majd 1964-től 1974-ig az elnöki tisztséget láttam el. Elnökségi tevékenységem során számos hazai versenyt rendeztünk, 15 komoly nemzetközi viadalt bonyolítottunk le Debrecenben.

— Már nyugdíjas. Hogy telnek napjai?

— Mint ezelőtt — kivéve, hogy már nem járok edzésekre. Reggel ötkor kelek, délelőtt tíz-tizenegyig a ház körül foglalatokodom, bar-kácsolok, némelykor a szövetségbe megyek, este tíz-kor fekvés. Már több időt fordíthatok kedvteléseimre, a horgászásra, Tiszacsegen, és a sportot szeretve, eljárom az eseményekre, persze, elsősorban a birkózóversenyekre.

— Szereti az építkezést!

— Igen. Nem vártam lakás-kiutalásra, magam építettem föl a Bolyai utcai háromszobás házunkat majd tíz év alatt. Jó néhány esztendeje annak, hogy agyamba ötlött egy birkózócsarnok létesítése a Honvéd utca 1. szám alatti honvédségi telken. Összefogtunk, a Honvédelmi Minisztérium hathatós támogatásával elkészült a csarnok — két birkózószőnyeg áll a sportolók rendelkezésére, és kiegészítő helyiségek biztosítják az egy-egyület, az adminisztráció tevékenységét. Ezen a területen, az építkezésben nincs megállás, már harmadik éve készül a tiszacsegei horgásztanyánk. Szépen lassan meglesz ez is.

Tóth Ferenc lelkesedése, munkabírása példamutató lehet a következő generációk előtt. Munkáját elismerték. Elnyerte a Testnevelés és Sport Érdemes és Kiváló Dolgozója kitüntetést, még 1974-ben kitüntették a Magyar Népköztársasági Sport-érdemérem bronz fokozatával, majd nyugállományba vonulása előtt, 1987-ben elnyerte a Magyar Népköztársasági Sportérdemérem ezüst fokozatát is.

A jeles sportember ma is mozgékony, egészséges — páciensként nem jár orvosokhoz —, s mindezt — mint említette — a sportolásnak, az állandó mozgásnak köszönheti.

Fülep Kornél

szertették egymást, s magam sem akartam megválni az ilyen közösségtől. Még 1955-ben segédedzői tanfolyamot végeztem — három év elteltével edzői oklevelet kaptam —, miközben 1955-től vezető edzője voltam a D. Honvéd birkózószakosztályának. 1988. december 31-ig, egy év kivételével, ugyanis 1985-ben a Debreceni Sportiskola szakosztályának voltam az edzője.

— Milyen feladatai voltak a honvédségi birkózószakosztálynak?

— Az utánpótlás nevelése mellett feladatunk volt a bevonult katonasportolók formájának további biztosítása, sőt, eredményeiknek növelése. Szívesen emlékszem a nálunk megfordult birkózókra. Saját nevelésünk volt Varga György, Illés Ferenc, Szabó László, Ferenczi Sándor, Szabó Ferenc, Daku István, Széles György, Rácz Csaba, és így tovább. Nálunk szerepelt Nagy András, Kincses Sándor, Cservenák György, Braun Imre, Tóth László. A tervszerű munka gyümölcseként 1970-ben mind a köztársasági, mind a nemzetközi szinten, mind a szabadfogásban NB I-es szinten képviseltük Debrecen, a D. Honvéd színeit.

— Kik voltak még a szakosztályból az élvonalban?

— Birkózóink közül a későbbiekben — többek közt — Ölveti László a manchesteri vb-n harmadik, a földesi Gál Henrik olimpiai és EB-aranyérmes, Varga György vb-negyedik, Urbanovics Miklós olimpiai Münchenben. Még annyit: a D. Honvéd sok-sok ifjúsági, junior- és felnőttválogatott-ke-

Edzőképzés

A Testnevelési Főiskola Továbbképző Intézete labdarúgóedzők továbbképzését tartotta augusztus 21-től, hét-főtől Debrecenben. A középfokú képzés nyári gyakorlati taborozását az egyetemi sporttelepen rendezték meg. A 45 résztvevő — hajdúbi-

hari, szabolcs-szatmári, Hevővárosi és Borsod megyei — foglalkozásait Makray Balázs vezette. A felvételen Csende Sándor, a továbbképző tanfolyam vezetője tart előadást. A továbbképző tanfolyam pénteken vizsgával zárult. (Fotó: Nagy Gábor)

Labdarúgó-akció A győztesek Olaszországba utaznak

Több szervezet összefogásával ismét meghirdették az 1989-90-es bajnoki idényre a Magyar Ifjúsági Centrum-kupa kispályás labdarúgó-akció. A fődíj a mexikói világbajnokság előtti rendezvény-

hez hasonlóan, utazás az olaszországi vb-döntőre. Újdonság a korábbi évek hasonló rendezvényéhez képest, hogy a férfi, a női és az ifjúsági fiú kategóriák mellett tízenegyet és tíz év alatti csapatok is nevezhetnek. Jelenleg a megyei szervezőbizottságnál 1989. szeptember 15-ig.

hogy a rendezvényen nem játszhatnak a női felnőtt országos bajnoki mérkőzések jegyzőkönyveiben szerepltek, illetve az NB I és NB II osztályú férfi felnőtt bajnokságban 1988. augusztus 1-jétől játékgengedéllyel rendelkezők.

A részletekről a tanácsok sportszakigazgatási szerveinél adnak felvilágosítást.

A Magyar Ifjúsági Centrum-kupa tizenegy fős csapatok jelentkezését várják. A nevezési díj középpéig a területi versenyek korosztályonként 1650 és 550 forint között változik. Természetesen az akció kiírásában szerepel,

Az akció három szakaszban rendezik meg. 1990. március 31-ig a fővárosi és megyei selejtezőket, valamint döntőket játsszák le. A második részben április közepéig a területi versenyek következnek, majd az országos döntőket május 5-6-án rendezik meg.

HÉT VÉGI SPORTMŰSOR

<p>Augusztus 26., szombat</p> <p>Kézilabda</p> <p>DMTE nagyerdői sportcsarnoka (Oláh Gábor u.) 11: DVSC-Bp. Spartacus (Andorka, Schöber). Női NB I-es mérkőzés. — Medtő-pálya, 15: D. Medicor-Balmazújváros (férfi NB II., Karász, Vas G.). — 16.30: D. Medicor-Gödöllő (női NB I. B., Komár, Petyus). — Spartacus-pálya, 9: D. Spartacus-Létavértes (férfi megyei, Csorba, Nádasdi S.).</p> <p>Vidéken, Megyei bajnokság. Nők: Berettyóújfalu-DVSC II (16, Katona, Nagy J.), Balmazújváros-Kaba (10, Czere, Garamivölgyi), Nádudvar-Derecske (17, dr. Anderkó, Keskés).</p>	
<p>Augusztus 27., vasárnap</p> <p>Kézilabda</p> <p>Vidéken, Megyei bajnokság. Nők: Hajdúszoboszló-D. Sportiskola (9.30, Komáromi, Sidos), Hajdúnánás-Földes (10, Széchy, Vass).</p>	
<p>Labdarúgás</p> <p>DVSC Vágóhíd utcai sporttelepe, 11: DVSC-Pécsi MSC (Kurtal, Hartmann, Szabó J.). NB I-es mérkőzés. — 15: D. Kinizsi-Kazincbarcikai Vegyész (Aczél, Nagosvári, Márta). NB II-es találkozó. — Kinizsi-pálya, 13: DVSC-Pécs MSC (Vida). NB I-es tartalékmezői mérkőzés. — DMTE nagyerdői sportcsarnoka, 11: DMTE-Diósgyőri VTK (NB-s serdülő, Tatár, Hunyadi, Fodor M.). — 12.30: DMTE-Diósgyőri VTK (NB-s ifjúsági, Hunyadi, Tatár, Fodor M.).</p> <p>Lovassport</p> <p>Balmazújvárosi lovasspálya (Hajdúszoboszlói műút mellett), 8: A területi lovassportok közötti harmadik fordulója, díjlovaglás és díjugratás. Második versenynap.</p>	
<p>Labdarúgás</p> <p>Gázvezeték utcai sporttelep, 10: Hajdú Volán-Földes (Mezei, Fodor F., Nagy Cs.). Megyei bajnoki mérkőzés. — Egyetemi sporttelep, 13: Monostortó-pályai-Tipográfia (Nagy Gy.). Női NB I-es mérkőzés.</p> <p>Vidéken, NB III Tiszacsoport (10): Hajdúböszörményi Bocskai-Edelényi Bányász (Szilmonicski, Sebők, Jekő), Balmazújvárosi Lenin TSE-Borsodi Bányász (Hrabovszki, Molnár, Zsiris), Kaba Bányász (Hrabovszki, Molnár, Zsiris). — Megyei bajnokság, 10: Csákvári SE (Peczei, Turuk, Tóth P.).</p>	
<p>Labdarúgás</p> <p>Nádudvar-Hajdúböszörményi Bocskai (Pintér, Markot, Agócs), Sárrétudvari-Polgár (Fazekas, Hunyadi, Hegedűs), Mikepércs-Létavértes (Pataki, Kovács I., Vadász), Hajdúdorog-Komáromi (Játékosok), Püspökládányi MÁV-Vámospercs (Nyilasi, Zádor, Domokos), Berettyóújfalu-Derecske (Nyilasi, Mészáros, Papp Z.), Kőröscsapáti-Biharkeresztes (Papp Cs., Tatár, Debreceni körzet, Keleti csoport) (16): Almásd-Nyírmártonfalva, Monostortó-Nyírháza, Fülöp-Nyíradony, — Kókad-Nyíradony (11.30): Nyugati Nyíradony (10): Ezyek-Hajdúszoboszló, Hajdúszoboszló-D. Haladás, Görbeháza-Sárand, Nagyhegyes-Ujszentmargita, D.</p>	
<p>Lovassport</p> <p>Balmazújvárosi, hajdúszoboszlói műút mellett lovasspálya, 8: A területi lovassportok közötti harmadik fordulója, díjlovaglás, díjugratás. Harmadik versenynap.</p> <p>Teke</p> <p>DMTE nagyerdői automata pálya, 9: Országos női férfi egyéni, páros és csapatverseny a Hajdú-kupáért. Negyedik nap, befejező küzdelem.</p> <p>DMTE nagyerdői automata pálya, 9: Zártéri repülőmodellkezdő országos bajnoksága. Befejező rész.</p>	

NB I PÉNTEKEN

Csepel-Rába ETO 1-1 (1-0)

Csepel, 5000 néző. V.: Rólyett Bűcs (62. p.), Sallói helyett Handel (66. p.). Gólszerzők: Kovács 11. (74. p.), illetve Bordás helyett Bűcs (62. p.), Sallói helyett Handel (66. p.). Gólok: Szíben, Ivanics, Kovács, illetve Handel, Urbán.

Sportiskola-Ebes (12, Debrecen, Oláh G. u.). — Berettyóújfalu Körzet (17): Esztár-Mezősas, Pocsaj-Váncsod, Konyár-Mezőpeterd, Csókmó-Szenténekes, Berekböszörmény-Kismarja, Kőröscsapáti-Hencida.

Lovassport

Balmazújvárosi, hajdúszoboszlói műút mellett lovasspálya, 8: A területi lovassportok közötti harmadik fordulója, díjlovaglás, díjugratás. Harmadik versenynap.

Teke

DMTE nagyerdői automata pálya, 9: Országos női férfi egyéni, páros és csapatverseny a Hajdú-kupáért. Negyedik nap, befejező küzdelem.

DMTE nagyerdői automata pálya, 9: Zártéri repülőmodellkezdő országos bajnoksága. Befejező rész.

Kézilabda

A DVSC női kézilabdázói az 1989-90-es bajnoki idényben a második mérkőzésüket is hazai pályán játsszák. Ma, szombaton délelőtt 11 órákor az Oláh Gábor utcai csarnokban a Bp. Spartacust fogadják.

Az első találkozón a Borsodi Bányász ellen a debreceni együttes kitérően rajtolt, és fölényesen győzött. Csütörtökön és pénteken Komáromi edző egy-egy edzést tartott sportolóinak délelőttként, hogy minél inkább ráhangolódjanak a Spari elleni összecsapásra.

A debrecenieknél mindenki egészséges önbizalommal az ellenfelük

HÉT - VÉGE...

ÖT NAP A HÍRSZERKESZTŐ TELEFONJAIBÓL

Kutyatartók, figyelem!

Ismét rohamosan terjed a kórtól több alkalommal is kutyák parvovirusos hasme-

nélsjártványa a megyében. A betegség tünetei: kezdetben étvágytalanság, erős hányás, feltűnő bágyadság, előrehaladottabb állapotban bűzös-vérres hasmenés, gyors elhullás.

Megelőzni kizárólag védőoltással lehet a betegséget, így ha tüneteit észlelik a kutyatartók, azonnal forduljanak az állatkórházhoz.

Dr. Zsoldos István kórházvezető főállatorvos

Zoo-cirkusz - magánstáb

Bohócok, artisták, cseh-szlovák művészek perzs-számú (rudas akrobatika), trapézosok, kutyaprodukció, pórnő, zsonglőrök, kézegyensúlyozók alkotják hazánk első magán-cirkuszi társulatát.

hogy - noha az állami cirkuszokat támogató 62 millió forintot apanasztól elküldték - az első évben önfenntartók.

MEGGYFARONKOK FARAGÓKNAK. Kaszás Sándor debreceni olvasónk nem ismerős a képzőművészek társaságában, de úgy tudja, akad közöttük, aki szívesen faragja szobrait megglyfából is.

LOTTOTÁJÉKOZTATÓ. A 34. játékheteti lottóeredmények a nyeremenyilek levonása után - a következők: 5 találatos szelvény nem volt. A következő hétre avított jutalom nettó összege 9 millió forint.

1. Orrfacsaró bűzt áraszt a Kanális utcában húzódó nyitott vízelvezető árok, a környéken élő téglaskertiek nem kis bosszúságára.

2. Sör vagy ásványvíz? Varga Károly számára, aki Debrecenből, az Erzsébet utca 4. szám alól telefonált szerkesztőségünkbe, nem kérdés, hogy a hurutos megbetegedések, gyomorsavtúlnyomás kúrálására alkalmas Salvus ásványvizet választja.

A Salvus azonban „piacra került”, s hovatovább majdnem annyit húz ki a zsebéből, mint egy üveg sör. Mivel az állagpolgár állapottjára nem helyezkedhet, ragaszkodna élethosszabbító szokásához. Zsebét nehezítendő, azt szeretné, ha az ásványvizet ismét olcsóbban vásárolhatná.

3. Meggyfaronkjait ajánlja a fadaragók kései alá Kaszás Sándor. Olvasónk nem ismerős a képzőművészek társaságában, de úgy tudja, akad közöttük, aki kedveli ezt az alapanyagot.

gyobb értéket képviselne, jó szívvel odaadja.

4. Sokan érdeklődtek, hogy a Nyugodtasok Egyesülete - amelynek augusztus 20-án közzétettük az alapszabálytervezetét - mikor és hol tartja alakuló ülését.

5. Kiss Józsefnét virágkarneváli számunk bősztetel fel annyira, hogy a kagyló után kapjon, mert mint mondta, ennyi helyesírás és sajtóhibát eddig egyetlen Naplóban nem látott. Rohamtempóban készülő újságunk védelmére - ha erre rászorul - maguktól kínálkoztak az érvek. Persze nem ez a fontos.

6. Köszönöm, hogy egy héten át megkerestek a véleményükkel, hogy gondjainkkal hozzászól, a sorok közt helyettesítő hírszerkesztőhöz fordultak.

A lottó nyerőszámai: 8, 52, 55, 65, 76.

LOTTOBAKI. Pénteki számunkban az MTI hibáiból tévesen jelent meg a 34. heti sorsolás egyik nyerőszáma. Ezúttal a 8-as, 52-es, 55-ös, 65-ös, 76-os számra rajzolt keresztet hoztak szerkesztés.

ALLATORVOSI ÜGYELET. Szombaton reggel 6 órától vasárnap reggel 6 óráig dr. Nagy Zoltán üzemi állatorvos (Debrecen, Széchenyi u. 72. szám; telefon: 14-712).

MOZI • TV • RÁDIO

MOZI. James Bond, a magányos ügyvéd (angol, 16). Hungária ma, vas. 9. n. 12. f. 2. Apolló ma, vas. f. 4. n. 9. Meteor ma, vas. 3.

TV2.: Kudlik Júlival és Antal Imrével. 16.25 Képzőművészek társaságában, de úgy tudja, akad közöttük, aki szívesen faragja szobrait megglyfából is.

MŰHOLDAS PROGRAMOKBÓL. Reklám, 18.15 Delta - Tudományos híradó. 18.45 Reklám. 18.50 Esti mese. 19.00 A hét. 20.00 Híradó. 20.15 Végzetes második percek (NSZK-tévéfilm).

MOZSI. James Bond, a magányos ügyvéd (angol, 16). Hungária ma, vas. 9. n. 12. f. 2. Apolló ma, vas. f. 4. n. 9. Meteor ma, vas. 3.

TV2.: Kudlik Júlival és Antal Imrével. 16.25 Képzőművészek társaságában, de úgy tudja, akad közöttük, aki szívesen faragja szobrait megglyfából is.

MŰHOLDAS PROGRAMOKBÓL. Reklám, 18.15 Delta - Tudományos híradó. 18.45 Reklám. 18.50 Esti mese. 19.00 A hét. 20.00 Híradó. 20.15 Végzetes második percek (NSZK-tévéfilm).

TELEVÍZIÓ. SZOMBAT. BUDAPEST, 1.: 8.55 Műsorismertetés. 8.55 Képzőművészek társaságában, de úgy tudja, akad közöttük, aki szívesen faragja szobrait megglyfából is.

POZSONY, 1.: 8.30 Úttörők magazinja. 10.00 A tudományról és a technikáról gyerekeknek. 10.40 Honvédelmi magazin.

MOZSI. James Bond, a magányos ügyvéd (angol, 16). Hungária ma, vas. 9. n. 12. f. 2. Apolló ma, vas. f. 4. n. 9. Meteor ma, vas. 3.

Reklám, 18.15 Delta - Tudományos híradó. 18.45 Reklám. 18.50 Esti mese. 19.00 A hét. 20.00 Híradó. 20.15 Végzetes második percek (NSZK-tévéfilm).

POZSONY, 1.: 8.25 Gyerekeknek. 9.05 Kicsinyek magazinja. 10.05 Az élet egy része (tévéjáték). 14.15 Koncert. 11.35 Motorkerékpáros-vb. 12.45 Objektív (magazin). 13.20 Motorkerékpáros-vb. 14.20 Autóskor, motorosok magazinja.

POZSONY, 2.: 14.30 Sportstúdió: kenusport-vb, motorkerékpáros-vb, lovassport. 18.20 Műsorajánlat. 18.30 Fiatalok magazinja. 19.00 A mi nézetünk. 19.10 Esti mese. 19.30 Híradó. 20.00 Az aranyidők (szlovák film). 21.20 Zenés műsor. 21.35 Híradó. 21.55 Soprot 1989 - Nemzetközi dal-fesztivál.

1989. AUGUSZTUS 26., SZOMBAT IZSO NAPJA

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS SZOMBAT ESTIG: Szombaton már többször erősen felhős lesz az ég. Eső, helyenként zivatar is várható.

ÉVFORDULÓNAPTÁR. Nyolcvan éve született Debrecenben, és Budapestben hunyt el Balogh Béla (1908-1971) Répésművész, egyetemi tanár.

Oklevélét 1932-ben szerezte a budapesti Műegyetemen, miközben nyaranként a zürichi Escher Wyss and Co. és a badeni Brown Boveri and Co. cégeknek gyárgyakorlóskodott.

Fontos szerepe volt a folyamtervezés hajók és a közlekedési tervek elkészítésében. A hajóépítés elnevezésű tárgyat előadójának, majd 1953-ban egyetemi tanárrá nevezték ki a vízgépész tanszékére.

A Csokonai Színház szervezési osztálya kéri a színház bérleteseit, hogy legkésőbb augusztus 28-ig vegyék át bérletüket, illetve igénykötésüket be a Kossuth u. 2. sz. alatti irodánkban, vagy telefonon a 14-770-én, mert a nagy érdeklődésre való tekintettel szeptember 1-jétől reklámot nem tudunk elfogadni és a megmaradt bérleteket értékesítjük. (x)

FOGADÓNAP. Tóth Károlyné országgyűlési képviselő hétfőn délelőtt 8-tól 12 óráig Hajdúhadháztégláson a tanácsháza kistermében, 13-tól 16 óráig a bocskaikerti kultúrházban találkozók fogadják.

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ. Lapalapító a Magyar Szocialista Munkáspárt Lapgazdája az MSZMP Hajdú-Bihar Megyei Bizottsága Főszervezője dr. Bényei József. Főszerkesztő-helyettesek: Gulyás Imre és Nagy Zsuzsa.

48 óra VILÁG PROLETÁRIAI HAJDÚ-BIHARI XLVI. ÉVF. 202. SZÁM ÁRA: 4,30 Ft 1989. VIII. 28. HÉTFŐ ÉLES VITA Harmint küldött Augustus 26-án, ton tartották meg a Lajos Tudományegyetemében az MSZMP kongresszusára készülő Debrecen városi elejtekezetlet. Mint ismeretes, a városi pártbizottság elején kérdőívet juttatott valamennyi párttaghoz, kérve a javaslatokat, hogy tegyen javaslatot városi közgyűlésre. A közgyűlésen a városi pártbizottság tagjai megalkultak az előkezetlet, amelynek feladata, hogy a városi pártbizottság által javasolt személyeket szembesítve a városi párttagok véleményét gyűjtse össze. Ez a bizottság a munkáját a közgyűlésen megkezdte, amelynek feladata, hogy a városi pártbizottság által javasolt személyeket szembesítve a városi párttagok véleményét gyűjtse össze. Ez a bizottság a munkáját a közgyűlésen megkezdte, amelynek feladata, hogy a városi pártbizottság által javasolt személyeket szembesítve a városi párttagok véleményét gyűjtse össze.